

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra anglistiky

Bakalářská práce

Vyobrazení ženských postav ve vybraných
dílech Agathy Christie

Representations of Women in Selected Novels
by Agatha Christie

Vypracovala: Jana Pokorná, 3. ročník, AJu-NJu

Vedoucí práce: Mgr. Renata Janktová, M.A., Ph.D.

České Budějovice 2022

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 20. 4. 2022

Jana Pokorná

Poděkování

Ráda bych poděkovala své vedoucí bakalářské práce Mgr. Renatě Janktové, M.A., Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a drahocenný čas, který mi v průběhu zpracování bakalářské práce věnovala.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá vyobrazením ženských hrdinek ve vybraných detektivních románech Agathy Christie s cílem zjistit, zda a případně jakým způsobem odráží historickou realitu ve smyslu postavení žen v soudobé britské společnosti. Předmětem zkoumání jsou díla pocházející z různých období spisovatelčiny tvorby, konkrétně z 30. a 70. let 20. století. Těžištěm práce je analýza ženských hrdinek v knihách *Vražda v Orient-expresu*, *Smrt na Nilu*, *Nemesis* a *Sloni mají paměť* se zaměřením na věrohodnost postav a důležitost jejich role v příběhu. Zvláštní pozornost by měla být věnována také problematice postavení žen ve společnosti a posunů ve vnímání ženské otázky ve zkoumaném období.

Klíčová slova: Agatha Christie, *Vražda v Orient-expresu*, *Smrt na Nilu*, *Nemesis*, *Sloni mají paměť*, detektivní žánr, feminismus, ženské hnutí, ženská postava, britská společnost, sociální třídy

Abstract

The bachelor's thesis deals with the representations of female characters in selected detective novels written by Agatha Christie in order to find out whether and eventually how it reflects the historical reality in terms of the position of women in contemporary British society. The subject of research is works originating from various periods of the writer's authorship, namely from the 1930s and the 1970s. The focus of the work is the analysis of female characters in the books *Murder on the Orient Express*, *Death on the Nile*, *Nemesis* and *Elephants Can Remember* focusing on the believability of the characters and the importance of their role in the story. Particular attention should be paid to the issue of the position of women in society and shifts in the perception of women's issues in the examined period.

Keywords: Agatha Christie, *Murder on the Orient Express*, *Death on the Nile*, *Nemesis*, *Elephants Can Remember*, detective fiction, feminism, feminist movement, female character, British society, social classes

Obsah

1	Úvod	1
2	Historický kontext zkoumaných období	2
2.1.	30. léta 20. století	2
2.2.	60. léta 20. století	4
2.3.	Vývoj společnosti	5
3	Vývoj ženského hnutí ve zkoumaných obdobích	7
3.1.	30. léta 20. století	7
3.2.	60. léta 20. století	8
4	Detektivní žánr	10
4.1.	Historie detektivního žánru	10
4.2.	Prvky detektivního žánru	12
5	Agatha Christie	14
5.1.	Život	14
5.2.	Dílo	17
6	Soudobé britské autorky detektivního žánru	21
7	Vyobrazení ženských postav	24
7.1.	Ženské postavy z děl ze 30. let 20. století	24
7.1.1.	<i>Vražda v Orient-expresu</i>	24
7.1.2.	<i>Smrt na Nilu</i>	27
7.2.	Ženské postavy z děl ze 70. let 20. století	32
7.2.1.	<i>Nemesis</i>	32

7.2.2.	<i>Sloni mají paměť</i>	36
8	Porovnání Hercula Poirota a slečny Marplové.....	40
9	Porovnání knih.....	45
9.1.	30. léta 20. století.....	45
9.2.	70. léta 20. století.....	46
10	Závěr.....	48
11	Seznam literatury a použitých zdrojů.....	49

1 Úvod

Knihy Agathy Christie patří k vůbec nejčtenějším po celém světě, a to především díky poutavým detektivním zápletkám a mistrnému vyšetřování Hercula Poirota a slečny Marplové. Vzhledem k autorčině věhlasu a oblíbenosti by bylo zajímavé vyzkoumat, zda má její tvorba jistý přesah a jestli určitým způsobem reflektuje změny ve společnosti v průběhu let, zejména pak v kontextu postavení žen ve společnosti ve 30. a 70. letech 20. století. Cílem práce je zjistit, zda Agatha Christie zachycuje ve vybraných dílech tyto skutečnosti, případně zda sama přichází s nadčasovými hrdinkami či progresivními názory z hlediska feminismu.

Podkladem pro výzkum budou čtyři detektivní romány, dva z nich Agatha Christie napsala ve 30. letech a dva z nich v 70. letech. Konkrétně se jedná o rozbory knih *Vražda v Orient-expresu*, *Smrt na Nilu*, *Nemesis* a *Sloni mají paměť*. Díky těmto pramenům lze určit, zda autorka podporuje zavedené stereotypy či zastává emancipovaný postoj.

Bakalářská práce se skládá z teoretické a analytické části. V teoretické části bude představen historický kontext zkoumaných období, kde budou nastíněny i politické a společensko-kulturní poměry. Pozornost bude zaměřena na historické události, které ovlivnily evropskou a zejména britskou společnost. Dále budou vylíčeny skutečnosti týkající se sociálních tříd a vývoje ženského hnutí. Historie a prvky detektivního žánru budou náležitě popsány, stejně jako život a dílo Agathy Christie. Poslední kapitola teoretické části se bude věnovat soudobým britským autorkám detektivního žánru.

Analytická část se bude opírat o rozbor ženských hrdinek vystupujících ve vybraných dílech. Dále budou analyzovány postavy detektivů Hercula Poirota a slečny Marplové, avšak speciální pozornost bude věnována roli ženské vyšetřovatelky. Následně budou porovnány postavy ze všech čtyřech knih, kde bude kladen důraz především na jejich emancipaci, popřípadě stereotypizaci a realističnost.

2 Historický kontext zkoumaných období

2.1. 30. léta 20. století

Během 30. let 20. století se událo mnoho důležitých historických momentů, které měly velký dopad na celý svět. Vzhledem k zaměření této práce budou zkoumané ty události, které ovlivnily Evropu, především pak Velkou Británii.

Těsně před začátkem 30. let, konkrétně na konci roku 1929, odstartovala světová hospodářská krize způsobená krachem na newyorské burze. Projevy této ekonomické krize pocítil celý svět. Hodnota akcií prudce padala dolů a spolu s ní i ekonomiky zemí. Vzrostla nezaměstnanost a lid trápila finanční nejistota. Došlo také k zhroucení spotřebního průmyslu a průmyslu obchodu a dopravy. (Dějiny evropské civilizace, 1995, s. 216)

Této nepříznivé ekonomické situace využil ve svůj prospěch Adolf Hitler, který v roce 1933 nastoupil k moci. Německo, stejně jako většina zemí, se totiž v této době vzpamatovalo z hospodářské krize. Hitler velmi rychle přeměnil Německo v totalitní stát a začal zbrojit. Lidé tak měli rázem práci a byli mu za ní vděční. Německo také vystoupilo ze Společnosti národů a Hitler se stal jedinou vůdčí osobností státu. Pomalu se, i kvůli činnosti tajné policie, výstavbě koncentračních táborů či podněcování nacistické ideologie pomocí propagandy, schylovalo k válečnému konfliktu. (Dějiny evropské civilizace, 1995, s. 220-221)

V meziválečném období se na britském trůně vystřídali celkem tři panovníci. Král Jiří V. vládl až do své smrti v roce 1936. Po něm se funkce ujal jeho nejstarší syn Eduard, který ovšem nikdy nebyl korunován. Eduard VIII. byl oblíbeným členem královské rodiny v očích veřejnosti, avšak on sám nebyl spokojen se svým životem. Byl neustále v hledáčku médií a novinářů, což ho velmi trápilo. Proslavil se zejména svým osobitým přístupem a nekonvenčním životním stylem. Oblékal se s oblibou do moderních sportovních svetrů a golfových kalhot, avšak nejvíce se odlišoval od členů královské rodiny tím, že měl mnoho milenek, většinou se jednalo o krásné vdané ženy. V době, kdy nastoupil na trůn, tvořil pár s Američankou Wallis Warfieldovou-Simpsonovou, což bylo pro impérium nepřipustné. Wallis se totiž již podruhé rozváděla. V tehdejší době to bylo velké společenské tabu, nejen z hlediska morálky. Dvorní etiketa důrazně zakazovala přijímat rozvedené osoby do takového postavení. Eduard si tedy musel vybrat mezi trůnem a svou přítelkyní, což pro něj byla poměrně snadná volba. Wallis

velmi miloval, a navíc se rád zbavil královských povinností, které mu způsobovaly jen samé nepříjemnosti. Po své abdikaci 11. prosince 1936 byl nahrazen svým mladším bratrem Jiřím VI., který vládl až do roku 1952, kdy byl po své smrti nahrazen svou dcerou, současnou britskou panovnicí Alžbětou II.. (Lacey, 2009, s. 745-748)

Krátce po korunovaci Jiřího VI. se Neville Chamberlain ujal funkce britského premiéra. Nahradil tak svého předchůdce Stanleyho Baldwina. Chamberlain se 15. září 1938 setkal osobně s německým kancléřem Adolfem Hitlerem, se kterým jednal ohledně Československa. Hitler chtěl totiž „osvobodit“ tři milióny obyvatel tehdejších Sudet, ve kterých žili německy mluvící občané Československa. Chamberlain usiloval především o mír a neměl v úmyslu opakovat bolest a neštěstí, kterou způsobila první světová válka. Z těchto důvodů zvolil politiku appeasementu. Jednalo se o druh politiky, kdy se mocnosti snaží za každou cenu vyhnout válce a udržet mír. Velká Británie tedy vyznávala pacifistický přístup a vycházela vstříc nacistickému Německu, což vyústilo v podepsání Mnichovské dohody 30. září roku 1938. Mnichovskou dohodu tehdy podepsali představitelé Německa, Velké Británie, Itálie a Francie. Hitler díky dohodě získal Sudety a zmíněným zemím na oplátku slíbil, že nebude útočit. (Lacey, 2009, s. 749-752)

V březnu 1939 okupovala německá vojska zbytek Československa. 1. září 1939 přepadlo nacistické Německo Polsko, a tak oficiálně vypukla druhá světová válka. O dva dny později vyhlásila Velká Británie válku Německu. Chamberlain byl zdrcen, došlo mu, že udělal obrovskou chybu, jelikož věřil Hitlerovi. Lidé britského premiéra odsuzovali, a tak v roce 1940 odstoupil z funkce, ve které ho nahradil Winston Churchill. Politika appeasementu je dodnes vnímána velmi negativně. (Lacey, 2009, s. 752-753)

V meziválečném období byla nálada ve společnosti velmi proměnlivá. Jakmile se svět v první polovině 20. let vzpamatoval z první světové války, nastala éra takzvaných zlatých 20. let, kdy došlo k hospodářskému vzestupu, což mimo jiné značil například rozkvět průmyslu či kultury a umění. Ovšem na konci tohoto desetiletí postihla celý svět již zmiňovaná hospodářská krize a s ním pocit nejistoty a zoufalství, který převládal až do konce druhé světové války.

2.2. 60. léta 20. století

Na začátku této kapitoly je nutné dodat, že i přesto, že Agatha Christie napsala zkoumané romány v 70. letech, tak ji 60. léta mohla ovlivnit podstatně víc. Christie totiž zemřela na počátku roku 1976 a díla určená k analýze vyšla hned na začátku této dekády. Vzhledem k charakteru práce proto dává větší smysl, aby bylo popsáno právě období, které těsně předcházelo zveřejnění těchto knih.

Celé desetiletí bylo provázeno událostmi, které souvisely se studenou válkou. Studená válka začala na konci 40. let a skončila až v roce 1991. Téměř celý svět byl v této době rozdělen na Východní a Západní blok. Jako hmatatelný důkaz lze například uvést vybudování Berlínské zdi v roce 1961, která oddělovala západní a východní Berlín. Vzhledem k tomu, že je pro tento konflikt příznačné hlavně politické napětí mezi Sovětským svazem a Spojenými státy, docházelo mezi nimi velmi často k soupeření v mnoha odvětvích.

Zejména během 60. let se obě supervelmoci předháněly o ovládnutí vesmíru. Zpočátku zaznamenal velký úspěch Sovětský svaz, když v roce 1961 vyslal Jurije Gagarina jakožto prvního člověka do vesmíru. O osm let později tento boj o vesmír vyhrály Spojené státy, jelikož se astronautům, Neilovi Armstrongovi a Edwinovi Aldrinovi, podařilo úspěšně přistát na Měsíci. Tento cíl vytyčil americký prezident John Fitzgerald Kennedy, který ovšem zemřel již v roce 1963, jelikož na něj byl spáchán atentát, při kterém byl smrtelně raněn.

Na začátku 60. let zastával konzervativec Harold Macmillan pozici britského premiéra. V této době se země pomalu vzpamatovala ze špatné ekonomické situace, která ji trápila od konce druhé světové války. Zpomalení hospodářského vývoje zapříčila především rostoucí konkurence evropských států a nedobrá strategie oživení ekonomiky, kterou zvolila britská vláda. Další ránou pro Spojené království bylo nepřijetí země do Evropského hospodářského společenství v roce 1963, kdy byl tento návrh vetován tehdejší francouzským prezidentem Charlesem de Gaullem. V témže roce se britský ministr války John Profumo zapletl s dívkou, která od Profuma získala informace o britském jaderném arzenálu a následně je sdělila sovětské ambasádě. Profumo krátce na to rezignoval na svoji funkci. Macmillan musel nést následky společně s ním, navíc ho trápily zdravotní problémy, a tak byl ve funkci vystřídán Alecem Douglasem-Homem, který byl také členem Konzervativní strany. Konzervativcům kvůli

Profumovo skandálu klesla popularita, a tak byli o rok později poraženi labouristy. V čele vlády pak stanul Harold Wilson. (Wegs a Ladrech, 2002, s. 100-102)

60. léta se nesmazatelně zapsala do dějin populární kultury 20. století. Svět pobláznily britské kapely v čele s The Beatles, The Rolling Stones či Pink Floyd. Jednalo se o mladé umělce, kteří se narodili během druhé světové války a často byli velmi ovlivněni hnutí hippies. Hnutí hippies vzniklo v 60. letech v USA a vyznačovalo se šířením mírumilovných a láskyplných projevů. Dále pořádalo protiválečné demonstrace, obzvláště pak v kontextu s válkou ve Vietnamu. (Miles, 2009, s. 11)

V roce 1964 The Beatles poprvé přiletěli do Spojených států a celých pět let společně s dalšími britskými umělci určovali směr, kterým se ubírala tehdejší americká kultura. Toto období bývá označováno také jako britská invaze. Ve Velké Británii se kulturní revoluci přezdívalo Swinging Sixties a jejím hlavním městem byl označován Londýn. (Miles, 2009, s. 8; Miles, 2009, s. 177)

Atmosféra 60. let, se ve srovnání s 30. lety, nesla v uvolněném duchu. Ačkoli probíhala studená válka a v některých zemích světa i boje, Evropa nebyla přímo ohrožena válečným konfliktem a lidé se tak mohli více zaměřit na sebe a na rozvíjející se popkulturu.

2.3. Vývoj společnosti

V moderních společnostech bývalo zvykem, že se skupiny obyvatel zařazovaly do určitých sociálních tříd podle různých kritérií. Záleželo hlavně na životní úrovni a příjmech. Pro Velkou Británii je toto dělení obzvláště příznačné, a i dnes stále relevantní.

Britské obyvatelstvo se dalo rozdělit do čtyřech základních sociálních tříd, a sice do vyšší třídy, střední třídy, dělnické třídy a nejnižší třídy. Dostat se do vyšší třídy bylo skoro nemožné, jelikož se do ní většina lidí musela narodit. Patřili sem především aristokraté, kteří se řídili vlastními společenskými pravidly a vlastní etikou, proto se dá říci, že tato sociální třída tvoří úzkou a specifickou část obyvatelstva. (Savage, 2015, s. 26)

Oproti tomu střední třída a dělnická třída si byly v mnoha ohledech velmi podobné, a tak bylo poměrně obtížné určit, kdo patří do které třídy. Často se vedly také diskuze o tom, zda se dá z dělnické třídy přejít ke střední třídě a zda na to má vliv životní styl, příjem či politická příslušnost. (Savage, 2015, s. 26)

Na základě různých faktorů lze střední třídu rozdělit na vyšší střední třídu, střední třídu a nižší střední třídu. Záleželo například na povolání, vzdělání, bydlišti či morálce a hodnotách dané osoby. Do střední třídy patřili podnikatelé, obchodníci, manažeři, administrativní pracovníci či učitelé v mateřských školách. Stejně tak jako u spousty jiných zaměstnání, u posledního zmíněného povolání není zcela jasné, zda patří do střední třídy nebo do nižší střední třídy, z čehož plyne, že je zařazování společnosti do tříd poměrně problematické a často nejednoznačné. Obecně lze ovšem říci, že pojem střední třída měla zejména pro Brity jiný význam. Ve Velké Británii si totiž lidé hlásící ke střední třídě nárokovali nejrůznější privilegia a chovali se snobsky vůči lidem z nižších společenských vrstev. Většina lidí žijící v jiných zemích se považovala za součást střední třídy bez toho, aniž by byla příliš bohatá či se potřebovala nad někým povyšovat. (Savage, 2015, s. 26-39)

Pro dělnickou třídu bylo příznačné, že její příslušníci pracovali především manuálně. Tuto část společnosti lze rozdělit na kvalifikované, částečně kvalifikované a nekvalifikované pracovníky. Ke kvalifikovaným patřili nadřízení manuálních pracovníků či elektrikáři. K částečně kvalifikovaným spadají čišníci, členové ochranky či opraváři strojů a k nekvalifikovaným pracovníkům lze přiřadit uklízeče či dělníky. (Savage, 2015, s. 31)

Do nejnižší třídy spadá skupina trvale nezaměstnaných. Tito lidé jsou velmi chudí a je pro ně téměř nemožné změnit svůj život a svůj společenský status k lepšímu. (Mahajan aj., 1998-2019)

3 Vývoj ženského hnutí ve zkoumaných obdobích

3.1. 30. léta 20. století

Feminismus lze na základě stanovených cílů a snah rozdělit do tří, popřípadě čtyř vln. První vlna probíhala zhruba od poslední třetiny 18. století do začátku 30. let 20. století. V kontextu tehdejších historických událostí, kdy svět sužovala hospodářská krize a nástup fašismu, byly aktivity ženského hnutí kolem roku 1930 upozaděny. Je ovšem nutné dodat, že změny, kterých první vlna feminismu dosáhla, měly velký dopad na celou společnost, a proto se tato podkapitola soustředí především na důsledky první vlny feminismu, které rovněž ovlivnily práva žen ve 30. letech 20. století. (Valdrová, 2004, s. 169-175)

Ženské hnutí v první vlně feminismu usilovalo o získání základních práv, na které by měl mít každý nárok. Pravděpodobně nejvíce diskutované právo, kterého nakonec ženy dosáhly, bylo právo volit. Hnutí za volební právo bylo založeno ve Velké Británii již v polovině 19. století, ovšem uspělo až o několik dekád později. (Valdrová, 2004, s. 186-187)

Zejména britské ženské hnutí bylo silně podporováno dalšími zeměmi a významně přispělo k prosazení práv. Lokální komise pro volební právo žen bylo tehdy možné najít na mnoha místech po celé Británii. Dále aktivistky, kterým se přezdívalo sufražetky, pořádaly různá shromáždění, rozdávaly letáky či prosazovaly své zájmy v parlamentu. Mnoho mužů souznělo se sufražetkami a účastnilo se různých demonstrací na jejich podporu. (Valdrová, 2004, s. 186-187)

Demonstrace byly provázeny také nepokoji a militantním chováním ze strany aktivistů. Docházelo například k ničení majetku, a tak bylo mnoho z nich zadrženo. V britských aktivistických spolcích pocházela zpočátku většina členek ze střední vrstvy. Postupem času se k nim přidaly i ženy z dělnické třídy, jelikož chtěly získat větší vliv na vládu a spolurozhodovat o otázkách z ekonomické či sociální sféry. (Valdrová, 2004, s. 186-187)

Během první světové války se pozornost upínala na jiná společenská a politická témata, ovšem hned v roce 1918 získaly ženy nad 30 let právo volit. V roce 1928 bylo britským ženám umožněno volit po dovršení 21 let, což znamenalo, že ženy mohly volit za stejných podmínek jako muži. (Valdrová, 2004, s. 187)

Kromě volebního práva patřilo k hlavním cílům první vlny feminismu také získání práva na vzdělání či práva na majetek. Díky schopnostem a odvaze tehdejších žen se podařilo tyto cíle do roku 1930 naplnit. (Valdrová, 2004, s. 175)

Ve 30. letech 20. století se problematikou postavení žen ve společnosti zabývala například britská spisovatelka Virginia Woolfová. Ve své novele *K majáku* rozebírá, na čem ženy budují svou osobnost, když si zároveň zakládají na úspěších svého manžela. Dále se feminismu věnuje v esejích *Vlastní pokoj*, *Zabít domácího anděla* či *Tři guineje*. (Valdrová, 2004, s. 175-176)

3.2. 60. léta 20. století

Na přelomu 50. a 60. let odstartovala druhá vlna feminismu, která provázela celá 60. léta. Stěžejním dílem této doby, které vyšlo již v roce 1949, se stalo *Druhé pohlaví* od francouzské spisovatelky Simone de Beauvoirové. Jednalo se o jednu z nejdůležitějších feministických knih v 60. letech, a to i přesto, že vyšla ještě před začátkem druhé vlny. Simone de Beauvoirová v ní popisuje nové postoje a ideje. Podle autorky si ženy mohou v mnoha případech za svou druhořadost samy, jelikož ji přijmou a žijí díky ní pohodlný život. Zejména tato myšlenka se v druhé vlně feminismu stala předmětem zkoumání různých antropologických prací. (Valdrová, 2004, s. 175-176)

V roce 1963 napsala Američanka Betty Friedanová knihu *Feminine mystique*. Jednalo se o nejdůležitější dílo této fáze ženského hnutí, jelikož se v něm autorka detailně věnovala genderové nerovnosti v soukromí a v intimních vztazích. Oproti první vlně feminismu, ve které se řešila genderová nerovnost ve veřejné sféře a ženy usilovaly o získání základních práv, se tak myšlenkový proud feminismu posunul, jelikož ženy kvůli druhé světové válce zastávaly muže v zaměstnání a zároveň mnoho z nich dosáhlo vysokoškolského vzdělání. (Friedan, 2002, s. 45-46; Valdrová, 2004, s. 176)

Feminine mystique čerpá z výzkumu, kterého se zúčastnily tisíce mladých respondentek bílé barvy pleti, které za druhé světové války pracovaly, avšak byly společností donuceny založit rodinu. Tyto ženy uvedly, že se necítí být touto novou životní rolí naplněny, a naopak zažívají emocionální prázdnotu. Friedanová komunikuje na toto téma svůj vlastní pohled a připomíná ženám, že mají stejně jako muži možnost volby. (Friedan, 2002, s. 46)

Druhá vlna feminismu přinesla nová témata a přístupy, které se soustředily na dvě základní roviny: na kulturu a na psychologickou problematiku. V první zmiňované oblasti se zkoumalo například chování aktérů a příslušníků dané kultury. V psychologické linii hrála důležitou roli psychoanalýza, kterou se již na začátku 20. století zabýval Sigmund Freud. Tehdejší ženské hnutí čerpal z té oblasti výzkumu, kde Freud přichází s myšlenkou, že mužství a ženství není vrozené, ale získané prostřednictvím procesu socializace. (Valdrová, 2004, s. 177-179)

Dalším důležitým tématem druhé vlny feminismu je zaměření na ženu. Na toto téma se vůbec poprvé v historii otevřela diskuze, jelikož až v 60. letech byly poskytnuty vhodné podmínky pro vyjádření vlastních názorů a zkušeností jednotlivých žen. Jako příklad lze uvést mateřský feminismus, který usiluje o to, aby mateřství zastávalo významné místo jak v kultuře, tak ve společnosti. (Valdrová, 2004, s. 180)

Ženské hnutí se věnovalo i rozdílnosti mezi muži a ženami a zdůrazňovalo, že být odlišný neznamena být horší či lepší. Dále nechtělo, aby se jednotlivé rozdíly hledaly a zkoumaly, ale aby si každý člověk definoval své mužství či ženství sám. (Valdrová, 2004, s. 181)

Během druhé vlny feminismu ženy dosáhly větší kontroly nad svým tělem či práva na potrat. Získaly také přístup ke všem profesím a přispěly k prohloubení sociální péče či péče o určité skupiny obyvatel. Ženské hnutí ovlivnilo životy žen především v západních společnostech, Velkou Británií nevyjímaje. (Valdrová, 2004, s. 177)

4 Detektivní žánr

4.1. Historie detektivního žánru

Detektivní žánr se těší velké oblibě u řady čtenářů a patří bezesporu k nejčtenějším žánrům literatury. V minulosti velmi proslul díky příběhům z pera Edgara Allana Poea, který se dá považovat za zakladatele žánru.

Již v dávných dobách před naším letopočtem lze zachytit prvopočátky detektivního žánru. Pravděpodobně nejznámější případ je popsán ve Starém zákoně, a sice v příběhu o Kainovi a Ábelovi. Kain ze žárlivosti zavraždí svého bratra Ábela a následně je potrestán samotným Bohem, který ho vyžene a prokleje. Z Kaina se posléze stane tulák, který je navždy označen znamením na čele, díky kterému ho ostatní nemohou beztrestně zabít. Tento symbol zároveň slouží jako jakési poznávací znamení vraha. V tomto příběhu lze velmi dobře zpozorovat základní znaky detektivního žánru, jelikož zde vystupuje vrah, oběť, a následně také soudce v podobě Boha. Viník je na konci příběhu potrestán. (Scaggs, 2005, s. 8-9)

Slavný příběh o králi Oidipovi, který pochází z pátého století před naším letopočtem, se dá považovat za drama s detektivními motivy. Na začátku příběhu si král Láios vyslechne tragickou věštbu o svém osudu a snaží se s ní marně bojovat. Věštba se naplní a král je zabit vlastním synem Oidipem, který si vezme královu manželku a zároveň svou matku za ženu. Původ hlavního hrdiny je zpočátku velmi tajemný, o jeho osudu vědí jen čtenáři a pár postav. Dále se zde objevují elementy nebezpečí a smrti, a to nejen v souvislosti s otcovraždou, ale i v souvislosti s vypuknutím moru, který lze zastavit pouze vyhnáním vraha krále Láia. V této části je popsána určitá forma pátrání po viníkovi a snaha o vyřešení vzniklé situace. Oidipus se dozví celou pravdu o svém osudu, vypíchne si oči a odejde do vyhnanství. Jeho žena pak v důsledku této události spáchá sebevraždu. Konec příběhu může připomínat konce různých moderních detektivek, ve kterých dochází k odchodu hrdiny do ústraní anebo k sebevraždě postavy, která neunesla tíhu tragického osudu. (Scaggs, 2005, s. 9-11)

V této slavné antické tragédii hraje velkou roli nadpřirozeno, konkrétně osudná věštba, která předpovídá budoucnost. Tento odkaz je dále používán až do 17. století. V této době se v knihách začíná velmi často objevovat motiv pomsty. Hlavní hrdina touží po spravedlnosti a je

pro ni ochotný zabít. William Shakespeare již na začátku 17. století používá tyto prvky ve své slavné divadelní hře *Hamlet*. (Scaggs, 2005, s. 11)

Na konci 18. století napsal William Godwin knihu s názvem *Caleb Williams*, která se dá považovat za předchůdce detektivního románu. Hlavní hrdina Caleb slouží zámožnému Falklandovi, který zabije svého nepřítele Tyrrela. Falkland si uvědomí, že Caleb ví, že je vrah, a tak ho uvězní. U soudu je Caleb zproštěn viny a zároveň obviní Falklanda z vraždy. Na konci knihy Falkland zemře v boji s Calebem, který ovšem cítí spoluvinu a určité selhání. Caleb je zde velmi ovlivněn osvícenstvím a mění své postoje vůči kriminalitě, spravedlnosti a společnosti jako takové. (Scaggs, 2005, s. 14-15)

V 18. století se také objevuje gotický román, ve kterém lze najít jak hororové, tak i detektivní prvky. Příběhy jsou zasazeny do tajuplného prostředí, v němž se často vyskytují duchové a jim podobné nadpřirozené bytosti. Během děje spolu postavy intrikují a zrazují se navzájem. Jejich spory pak často vyústí ve vraždu. Autoři gotického románu se inspirovali různými legendami, a tak v příbězích mohou vystupovat rytíři či princezny. Příběhy jsou také provázeny určitým tajemstvím z minulosti, které se postava nebo i celá rodina snaží skrývat. (Scaggs, 2005, s. 16)

Na začátku 19. století se výrazně proměnila práce policie, a to především zásluhou osvícenectví. Toto hnutí kladlo důraz na rozum a logiku, zároveň řešilo otázku demokracie či lidských práv. Dalším důvodem k úpravě postupů policie byla nutnost reagovat na nárůst kriminality. K velkému posunu ve vyšetřování zločinů došlo díky vynálezu fotografie, díky kterému si mohla policie lépe evidovat veškeré důkazy. (Scaggs, 2005, s. 18)

V roce 1841 byla vydána kniha *Vraždy v ulici Morgue* z pera jednoho z nejslavnějších amerických spisovatelů, Edgara Allana Poea. Jedná se o stěžejní dílo z hlediska historie detektivního žánru, jelikož se považuje za první detektivní příběh vůbec. Britští spisovatelé Arthur Conan Doyle či Agatha Christie byli velmi ovlivněni Poeovou tvorbou. Například Poeův Dupin a Doyleův Sherlock Holmes mají mnoho společného a používají při vyšetřování podobných technik. V dalším Poeovo díle *Odcizený dopis* se vyskytuje postava ministra D., kterou se pravděpodobně nechal inspirovat Doyle při vytváření Holmesova úhlavního nepřítele, profesora Moriartyho, který se objevuje například v povídce *Poslední případ* z roku 1893. Edgar Allan Poe definoval podobu detektivního žánru a ovlivnil nespočet autorů svým

osobitým stylem a mistrovským zachycením stavu a charakteru postav. (Scaggs, 2005, s. 19-22)

Na Poeův odkaz navázal dříve zmiňovaný sir Arthur Conan Doyle, který se proslavil zejména příběhy s dnes již legendárním soukromým detektivem Sherlockem Holmesem, který vystupuje v několika desítkách knih. Poprvé se objevuje v románu *Studie v šarlatové* z roku 1887, kde se setkává se svým věrným přítelem, doktorem Watsonem. Doktor Watson zaujímá roli vypravěče skoro ve všech příbězích a pomáhá Sherlockovi s vyšetřováním. Sherlock je znám svou genialitou a neuvěřitelnou schopností dedukce. Dále je pevně spjat s hrou na housle, svou dýmku či kostkovanou čepicí. V současnosti jeho charakter představuje typické atributy detektiva.

4.2. Prvky detektivního žánru

Každý žánr má svá specifika a své metody či prvky, kterými se odlišuje od ostatní literatury. U detektivních příběhů se často vyskytuje vražda či krádež a také postava detektiva, která nás provází příběhem a snaží se objasnit okolnosti těchto činů. Detektiv mívá velmi často svoji specifickou podobu a své specifické vlastnosti, díky kterým si ho může čtenář lépe zapamatovat. Často se jedná o soukromého detektiva či policistu, ovšem role vyšetřovatele se v některých případech ujímá i běžný člověk, který se snaží svépomocí případ vyřešit. Zločin ale může řešit i skupina, popřípadě detektiv ve spolupráci s jeho věrným přítelem, který ho směřuje k vyřešení případu. (Scaggs, 2005, s. 32)

Důležitou postavou je také samotná oběť, která může a nemusí v příběhu figurovat, ale zároveň je pro něj stěžejní, jelikož se okolo ní točí zápleтка. Díky oběti může čtenář zjistit, jaké jsou možné motivy trestného činu. Mezi nejčastější motivy lze zařadit motiv lásky, pomsty, žárlivosti či nenávisti. V mnoha detektivních příbězích touží vrah po penězích či po slávě, anebo dokonce nemá žádný motiv a ničí lidské životy jen kvůli svému pobavení. V tomto případě se může jednat o psychicky nemocného člověka, který si neuvědomuje rozsah svých činů.

Co se týče určitých stereotypů ohledně role vraha, hlavní podezření padá především na lidi na okraji společnosti, kteří nežijí v dobrých podmínkách a ostatní jimi pohrdají. Zároveň si lze povšimnout, že pachatel bývá velmi chytrý člověk, který ví, co dělá a je obtížné ho chytit.

Tento typ vraha se u čtenářů těší velké oblibě, což jen dokazuje obrovský úspěch příběhů s Hannibalem Lecterem či profesorem Moriartym. Spoustu knižních vrahů tvoří naopak nevýrazné postavy, které se drží v průběhu děje spíše v ústraní. Obecně by se tedy dalo říci, že vraha v příbězích není možné poznat na první pohled. Autor se snaží o určitý moment překvapení a nechce, aby čtenář příliš brzy odhalil pachatele.

Neméně podstatnou roli hrají podezřelí. Detektiv se s nimi setkává po spáchání trestného činu, kdy je, ve snaze rozluštit případ, velmi důkladně vyslýchá a pokouší se zjistit co nejvíce informací. V této části vyšetřování se čtenář dozví mnoho nového o samotné oběti a jejích blízkých. Na základě výpovědí si vyvodí určité závěry, jelikož se dozví možné motivy zločinu a může si odvodit, kdo by mohl být potenciálním vrahem. Podezřelými se stávají osoby, které se v daný čas vyskytují na místě činu nebo jsou obecně v blízkém vztahu s obětí. Dále je potřeba zmínit osoby, které mají motivaci k vykonání zločinu. (Scaggs, 2005, s. 147)

V průběhu děje se pracuje s různými druhy artefaktů, které jsou potřeba k dokreslení atmosféry a posléze celého příběhu. Vražedná zbraň je úzce spojena s tímto žánrem, proto není divu, že je na ní brán velký zřetel. Většinou se jedná o střelnou zbraň či nůž. K vraždě je používán i jed, který je v knihách velmi často používán ženskými postavami. Detektiv se prokazuje svým odznakem, používá nástroje k sejmutí otisků nebo si pomáhá při vyšetřování lupou. K místu činu také neodmyslitelně patří tratoliště krve a zajištění stop pomocí jednotlivých čísel.

Detektivní příběh je provázen procesem vyšetřování, který obvykle obsahuje zajištění místa činu a důkazů, výpovědi svědků a pátrání po pachateli, případně i po vražedné zbrani. Pomocí různých indicií se vyšetřovateli obvykle podaří odhalit vraha, který je většinou potrestán. Během příběhu se může pokusit o spáchání dalšího zločinu, který se mu může ale nemusí povést provést. Pokud vrah neunikne, bývá na konci příběhu odsouzen či usmrcen.

5 Agatha Christie

5.1. Život

Agatha Mary Clarissa Millerová, později známá jako Agatha Christie, se narodila 15. září 1890 ve Velké Británii. Začátek svého života prožila v rodinném domě v devonském přímořském letovisku Torquay, kde žila společně se svými rodiči, sourozenci a chůvou. Své dětství považuje za velmi šťastné období svého života, a to především díky dobrému zázemí a spokojenému manželství svých rodičů. (Christie, 2013, s. 15)

Když bylo Agathě Christie jedenáct let, zemřel její tatínek, kterého trápilo chatrné zdraví. Zanedlouho poté se její sestře Madge narodil syn. Tato událost se stala dalším důležitým milníkem v jejím dětství, jelikož se stala tetou a připadala si velmi dospěle. Madge se také na krátký čas přestěhovala opět do Torquay, a tak mohla vyprávět své mladší sestře různé detektivní příběhy, které Christie tolik zbožňovala. (Christie, 2013, s. 130-132)

Před tím, než se Agatha Christie začala naplno věnovat psaní, fascinovala ji hudba a divadlo. Těmito zájmy se zabývala zejména během svých studií v Paříži, kde se učila zpěvu a tanci. Po návratu z Francie odjela se svou matkou Clarisou do Egypta, do kterého později situovala svůj první román s názvem *Sníh na poušti*, který byl ovšem literárním agentem odmítnut. (Norman, 2009, s. 36-38)

Christie měla v průběhu svého života mnoho nápadníků. Svého prvního manžela, Archieho Christieho, poznala již ve dvanácti letech. V té době byla zasnoubená s Reggieem Lucym, Archie však na ní udělal takový dojem, že své zasnoubení odvolala. (Norman, 2009, s. 39-40)

V roce 1914 se Christie podařilo úspěšně složit zkoušky z první pomoci a domácího ošetřovatelství. V témže roce vypukla první světová válka, a tak začala Christie pracovat jako pomocná ošetřovatelka. Na konci roku se provdala za Archieho, s kterým se během války, vzhledem k jeho povolání v Královském letectvu, vídala jen velmi zřídka. (Norman, 2009, s. 43)

Další dva roky pracovala ve výdejně léků, ve které měla dostatek času přemýšlet nad svým budoucím detektivním příběhem. Christie se pohybovala v prostředí plném léků, a tak si pohrávala s myšlenkou, že by byla oběť otrávena. Postava Sherlocka Holmese zase byla

určitou inspirací pro Hercula Poirota. Pro Christie bylo důležité, aby si nebyli příliš podobní, avšak zároveň chtěla, aby měli podobnou roli v příběhu. Neznámí cestující, které Christie zahlédla v tramvaji, pak posloužili jako předlohy k tvorbě dalších postav. (Christie, 2013, s. 266-268)

Její první oficiálně vydaný román *Záhada na zámku Styles* spatřil světlo světa až o pár let později, a to konkrétně v roce 1920. V této době žila Agatha Christie společně se svým manželem a jejich tehdy roční dcerou Rosalindou v Londýně. Zároveň pracovala na další knize, která vycházela na pokračování v *The Weekly Times*. (Norman, 2009, s. 52-53)

V roce 1922 se Archie, v doprovodu své ženy, zúčastnil cesty kolem světa v rámci propagace nadcházející celosvětové výstavy. Zastával zde funkci finančního poradce pro Velkou výpravu Britského impéria. Oba manželé cestovali velmi rádi, a tak udělali vše proto, aby této příležitosti mohli využít. Rosalindu svěřili dočasně do péče Agathině matce a sestře, kterým s výchovou pomáhala chůva. Největší překážkou se zdála být návštěva bratra Montyho, který měl po několika letech přijet domů. V té době ovšem měla být Christie již na cestě, což se nelíbilo její sestře Madge, která považovala shledání s bratrem za důležitější událost. (Christie, 2013, s. 300-303)

Manželé se i tak vydali na cestu a během devíti měsíců zavítali na několik kontinentů a do desítek zemí včetně Agathina milovaného Nového Zélandu. Pro přepravu využívali parník, což Christie kvůli mořské nemoci špatně snášela. Ovšem jinak byla velmi nadšená ze všech nově poznávaných míst a ze zkušeností, které během cesty nabrala. Obzvláště se jí líbily Viktoriiny vodopády v Zambii a Louisino jezero v Kanadě. Během pobytu v Honolulu se zase naučila surfovat, avšak styl života na cestách byl velmi nákladný a manželé tak neměli peníze nazbyt. Po návratu do Anglie se snažili jejich finanční problémy vyřešit. Christie začala opět psát a Archie nastoupil do nové práce. Manželé si poté koupili dům, ovšem jejich společné soužití provázely problémy. Christie chtěla druhé dítě, Archie o tom ale nechtěl ani slyšet. Ještě více se odcizili po smrti Agathiny matky Clarisy, která zemřela v roce 1926. V tom samém roce požádal Archie o rozvod, protože se zamiloval do své spoluhráčky v golfu, Nancy Neelové. Christie se tak zaměřila především na svou dceru a také poprvé od matčiny smrti začala psát další knihu. (Norman, 2009, s. 65-70)

Dne 3. prosince 1926 Christie zmizela a bylo po ní vyhlášeno celostátní pátrání. Druhý den byl objeven její automobil, ve kterém se našlo oblečení, kufřík a další její věci. Mnoho novin upíralo na tuto kuriózní událost svou pozornost a informovalo o ní pravidelně veřejnost. Dlouhých jedenáct dní zůstala Christie nezvěstná. Teprve poté se našla v hotelu v lázních Harrogate v Yorkshiru, kde ji náhodou poznali dva tamější hudebníci. Jak sama Christie později přiznala, jednou z příčin jejího zmizení byl špatný psychický stav. Pomýšlela i na sebevraždu, jelikož nevěděla, jak po smrti své matky a manželově nevěře naložit se svým životem. Trápily ji také problémy s pamětí. Sama si skoro nic z prvních dvaceti čtyř hodin ze svého zmizení nedokázala vybavit, a když se 14. prosince opět shledala se svým manželem, myslela si, že se jedná o jejího bratra. Dokonce nebyla schopná poznat sama sebe či svou dceru Rosalindu. Christie začala posléze navštěvovat psychiatra a později jí byla stanovena diagnóza. S největší pravděpodobností Christie upadla do stavu psychogenní fugy, kdy nemocný zanedbává péči o sama sebe, má amnézii a reaguje tak tím na trauma či nesnesitelnou situaci. I přes veškerá svědectví mnozí lidé věří, že Christie si své zmizení dokonale naplánovala. Existuje však řada důkazů, která tuto teorii vyvrací. Christie například ještě dlouho po této traumatické události navštěvovala psychoanalytika, který jí měl pomoci s vybavením svých vzpomínek. (Norman, 2009, s. 75-108)

V rámci své rekonvalescence odjela Christie již po pár týdnech od svého zmizení společně se svou dcerou a se svou přítelkyní Carlou na Kanárské ostrovy. Tížily ji vzpomínky na Archieho, ale zároveň se snažila směřovat své myšlenky na budoucnost. V roce 1928 bylo její manželství oficiálně rozvedeno a Archie Christie se hned následující měsíc oženil s Nancy Neelovou. (Norman, 2009, s. 109-111)

V témže roce měla Christie vyrazit do západní Indie. Ovšem dva dny před plánovaným odjezdem navštívila své přátele a seznámila se u nich s velitelem Howem, který jí vyprávěl o Bagdádu. Christie toto místo velmi zaujalo a rozhodla se narychlo změnit plány. Odjela tedy sama legendárním vlakem, Orient-expresem, do hlavního města tehdejšího Iráckého království, Bagdádu. (Christie, 2013, s. 382-383)

Na cestě do iráckých měst Nedžef a Karbalá ji doprovázel archeolog Max Mallowan, který se v roce 1930 stal jejím druhým manželem. Rok před jejich svatbou náhle zemřel Agathin bratr Monty. Manželé spolu byli velmi šťastní, koupili si společně několik nemovitostí

v Anglii a pravidelně navštěvovali Blízký východ v zimních měsících. Když vypukla druhá světová válka, Christie pracovala v nemocnici a Max nastoupil k domobraně. Rosalinda se vdala za Huberta Pricharda, který zanedlouho zahynul ve válce, necelý rok po narození jejich syna Mathewa Pricharda. Po válce se Agatha a Max vrátili na Střední východ, kde Christie našla radost a spokojenost, které tak dlouho hledala. (Norman, 2009, s. 150-153)

V roce 1956 byl Christie udělen Řád britského impéria a v roce 1971 se stala komturkou Britského impéria. Na začátku 60. let zemřel její první manžel Archie. Agatha Christie zemřela dne 12. ledna 1976 ve svém domě ve Winterbrooku ve věku osmdesáti pěti let. (Norman, 2009, s. 160-166)

5.2. Dílo

V roce 1921 vydala Agatha Christie svůj první román s názvem *Záhada na zámku Styles*, ve kterém se vůbec poprvé představil slavný detektiv Hercule Poirot. Tento legendární vyšetřovatel belgického původu se objevil v desítkách detektivních románů společně se svým pomocníkem, kapitánem Arthurem Hastingsem.

Období mezi lety 1920 a 1939 se ve Velké Británii přezdívá zlatý věk anglické detektivky. V těchto letech Christie vydala přes třicet románů a několik povídkových sbírek. Christie také podepsala smlouvu s vydavatelstvím William Collins Sons & Co., Ltd., a hned první kniha, která u něj byla vydána v roce 1926, zaznamenala obrovský úspěch. Jednalo se o titul s názvem *Vražda Rogera Ackroyda*, který v současné době patří k nejznámějším autorčiným počínům. Agatha Christie spolupracovala s tímto vydavatelstvím až do své smrti. (Bunson a Čermák, 2007, s. 12)

Slečna Marplová, slavná amatérská vyšetřovatelka vystupující v mnoha autorčiných knihách, se poprvé představila v povídce *Úterní klub* z roku 1927. O tři roky později se také objevila ve svém prvním románu s názvem *Vražda na faře*.

V roce 1934 byl vydán román s názvem *Nedokončený portrét*. Christie ho napsala pod pseudonymem Mary Westmacottová, který občasně používala i u jiných děl. V tomto románu si lze povšimnout mnoha autobiografických prvků. Hlavní hrdinka Celia, stejně jako Agatha Christie, prožije šťastné dětství. Dále je v knize popsáno její manželství s vojákem Dermotem a jeho následný rozpad, který je zapříčiněn Dermotovou nevěrou. Současně zemře Celiin matka a

ona tak zůstává sama na výchovu své dcery. Následně se nervově zhroutí a pokusí se o sebevraždu. Dalším společným milníkem v životě Celie a Agathy Christie je druhý sňatek, kdy se obě vdávají ve třiceti devíti letech. Díky tomuto románu lze částečně nahlédnout do soukromí autorky a lépe pochopit její tehdejší psychické rozpoložení. (Bunson a Čermák, 2007, s. 90-91)

V témže roce byla vydána jedna z nejslavnějších autorčinych knih, *Vražda v Orient-expresu*. Sama Agatha Christie podnikla cestu tímto proslulým vlakem a obecně měla tento dopravní prostředek v oblibě. Vlaky hrají také velkou roli v jejích dalších dílech například v románech *Záhada Modrého vlaku* či *Vlak z Paddingtonu*. (Bunson a Čermák, 2007, s. 164-165)

Vzhledem k tomu, že Agatha Christie velmi často pobývala v zemích na Středním východě, napsala mnoho knih odehrávajících se právě v této oblasti. Ve *Vraždě v Mezopotámii* z roku 1936 Hercule vyšetřuje vraždu manželky archeologa. Děj je zasazen do prostředí Iráku a jsou zde citovány úryvky z koránu. Děj románů *Smrt na Nilu* (1937) či *Nakonec přijde smrt* (1945) se zase odehrává v Egyptě. Christie také napsala knihu s názvem *Pověz mi, jak žijete* z roku 1946, ve které popisuje život se svým druhým manželem Maxem v archeologickém táboře v Sýrii. (Norman, 2009, s. 154-155)

Během svého života se autorka věnovala, kromě psaní románů, i psaní divadelních her. Její nejhranější divadelní hra s názvem *Past na myši* z roku 1952 napsala k příležitosti osmdesátých narozenin královny Mary, která byla velkou obdivovatelkou tvorby Agathy Christie. Kvůli smlouvě s divadlem se směla hrát pouze v Anglii, a tak se na představení jezdili často podívat američtí turisté. Hra se těšila velkému komerčnímu úspěchu, o čemž svědčí i samotný počet odehraných představení. *Past na myši* se totiž hrála již více než 25000krát. Další divadelní hra z pera Agathy Christie s názvem *Pavučina* (1954) byla napsána na přání tehdejší oblíbené herečky Margaret Lockwoodové, která si chtěla zahrát postavu, která by jí byla ušitá na míru. Agatha Christie jejímu přání vyhověla a napsala pro ni postavu manželky diplomata Clarissu Hailsham-Brownovou. *Pavučina* byla zároveň autorčinou poslední úspěšnou divadelní hrou. (Bunson a Čermák, 2007, s. 312-315)

Když bylo Agathě Christie 75 let, dokončila *Vlastní životopis*, ve kterém píše o svém životě. Konkrétně jsou zde detailně popsány události mezi lety 1945 až 1965. Vrací se zde

ovšem také ke svému dětství, mládí a prvnímu manželství, o kterém v knize mluví velmi otevřeně. (Christie, 2013, s. 382-383)

V roce 1973 napsala Agatha Christie svoji poslední knihu s názvem *Brána osudu*. O dva roky později vyšla kniha *Opona: Poslední případ Hercula Poirota*, ve které přestárlý detektiv zemře. Společně s jeho věrným přítelem Hastingsem se vrací do sídla Styles Court, ve kterém se odehrává děj první knihy, ve které vystupuje Hercule, a sice v již zmíněné *Záhadě na zámku Styles*. V sídle opět vyšetřují vraždu a Hercule si myslí, že ji spáchal někdo z hostů a že vrah má v plánu zabítet dál. Hercule je ve velmi špatném fyzickém stavu, je odkázán na kolečkové křeslo a není soběstačný. Na konci příběhu umírá. Christie svého hrdinu po letech neměla příliš v lásce, a také chtěla, aby zemřel, protože jinak by hrozilo, že by jiní autoři stále tvořili nové příběhy v čele s Herculem. (Bunson a Čermák, 2007, s. 99-100)

O rok později, zároveň také po několika měsících od autorčiny smrti, vyšel poslední příběh se slečnou Jane Marplovou. Jednalo se o knihu s názvem *Zapomenutá vražda*. Slečna Marplová zde pomáhá mladému manželskému páru s vyřešením několika let staré vraždy a na rozdíl od Hercula neumírá. (Bunson a Čermák, 2007, s. 178-179)

Knihy *Opona: Poslední případ Hercula Poirota* i *Zapomenutá vražda* byly napsány již během druhé světové války a byly pečlivě uloženy v trezoru v bance. Christie se totiž bála, že by mohla během některého z německých náletů na Londýn zemřít, a tak chtěla, aby měli její detektivové dokončené dějové linky. (Bunson a Čermák, 2007, s. 179)

Román *Zapomenutá vražda* nebyl jediným posmrtně vydaným dílem. Již zmiňovaná autobiografie *Vlastní životopis* vyšla až v roce 1977, rok po autorčině smrti. Sbíрка povídek s názvem *Poslední případy slečny Marplové a dvě další povídky* se dočkala své knižní podoby v roce 1979, ovšem už dříve byly povídky otištěny v časopisech. (Bunson a Čermák, 2007, s. 113)

Agatha Christie během svého života napsala přes šedesát detektivních románů a vydala čtrnáct povídkových sbírek. Autorka také bezesporu patří k nejslavnějším spisovatelům detektivního žánru. Po celém světě se prodalo přes dvě miliardy jejích knih, které byly přeloženy do více než sto jazyků. Agatha Christie se zároveň řadí k nejlépe prodávaným autorům v historii. V prodeji jsou před ní pouze díla od Shakespeara a bible. Desítky knih od

Agathy Christie se dočkaly mnoha filmových či seriálových adaptací, které se těší velké divácké oblibě. (Gaur aj., 1998-2022)

6 Soudobé britské autorky detektivního žánru

Ve 20. a 30. letech 20. století, kdy byla Agatha Christie autorsky velmi plodná, vynikaly obecně britské ženské autorky detektivního žánru nad těmi mužskými. Přezdívalo se jim královny detektivek a konkrétně se jednalo o Agathu Christie, Dorothy L. Sayersovou, Margery Allinghamovou a o Ngaio Marshovou. Všechny zmíněné autorky, kromě Christie, upřednostňovaly psát o mužském detektivovi, a tak byla Agatha Christie do konce druhé světové války jediná, kdo využíval ve svých dílech i postavu ženské vyšetřovatelky. (Scaggs, 2005, s. 26)

Dorothy L. Sayersová se narodila v roce 1893 v Oxfordu, ve kterém v dospělosti úspěšně dokončila své studium na univerzitě. Posléze pracovala jako reklamní textařka, a to až do roku 1929, kdy se dostala díky svým detektivním příběhům do povědomí širší veřejnosti a mohla se začít živit psaním vlastních knih. Postupem času se začala věnovat také psaní náboženských dramát. Ke konci svého života překládala Dantovu Božskou komedii, kterou nestihla přeložit celou, jelikož v roce 1957 náhle zemřela. (Rowland, 2001, s. 2-3)

Dorothy L. Sayersová se proslavila především romány, ve kterých vystupuje lord Peter Wimsey. V příbězích zastává roli hlavního vyšetřujícího detektiva, který je charakteristický svou kultivovaností a roztržitostí. Poprvé se objevil v románu *Vražda žádá metodu* z roku 1923. Celkově s lordem Peterem Wimseym vyšlo dvanáct románů a několik povídek. Jeho charakter je, v porovnání s ostatními fiktivními detektivy, poměrně výjimečný, jelikož se postupem času vyvíjí. Mezi další významná díla Sayersové patří *Prudký jed*, *Vražda potřebuje reklamu* či *Devět hran*. (Scaggs, 2005, s. 26)

Margery Allinghamová se chtěla stát v mládí především herečkou. V roce 1927, ve svých dvaceti třech letech, se vdala a až do války žila v jednom bytě se svými přáteli. Zejména Margery pak financovala jejich společné bydlení. Po druhé světové válce od ní bylo očekáváno, že bude živit i svého manžela, který byl zvyklý na velmi nákladný styl života. Margery byla v dospělosti diagnostikována maniodepresivní psychóza. Po několika psychických zhrouceních byla léčena elektrickými šoky, které vedly k částečné ztrátě paměti. V roce 1966 Margery zemřela na rakovinu prsu. (Rowland, 2001, s. 3)

Během svého života napsala několik románů, povídek a her. Především se proslavila příběhy, ve kterých vystupuje detektiv Albert Campion, který představuje, s největší pravděpodobností, jakousi parodii na Dorothisa lorda Petera Wimseyho. Albert Campion se vůbec poprvé představil v knize *Vražda v Black Dudley*. Vzhledem k tomu, že kniha zaznamenala obrovský úspěch, objevil se Albert Campion v mnoha dalších dílech, například v knihách *Případ nebožtíka Hrocha*, *Mystery Mile* či *Sweet Danger*. Naposledy se ujal role detektiva v románu *Nebezpečný náklad*, který byl dopsán Margeriným manželem po její smrti. (Scaggs, 2005, s. 26-27)

Ngaio Marshová se narodila na konci 19. století na Novém Zélandu. Když začala psát detektivní příběhy, žila v Londýně, a proto se řadí k autorkám britské detektivní scény. Dá se říci, že žila dvojitým životem, jelikož působila jako divadelní producentka na Novém Zélandu a současně nabývala velké popularity v Anglii díky svým detektivním románům. Nikdy se nevdala, a stejně jako Margery Allinghamová neporodila žádné dítě. Zemřela ve věku osmdesáti šesti let v Christchurch na Novém Zélandu. (Rowland, 2001, s. 4)

V roce 1934 napsala Ngaio první román, ve kterém byl představen detektiv Roderick Alleyn. Roderick Alleyn pracuje pro Metropolitní policii v Londýně a je ženatý s malířkou Agathou Troyovou. Manželé se objevují například v románech *Vražda v kožených rukavicích*, *Last Ditch* či *Poslední opona*. Většina románů se odehrává v Anglii, ovšem ve čtyřech z nich se detektiv Alleyn ocitne na Novém Zélandu. Ve svých dílech také Ngaio Marshová často využívá svých znalostí z divadelního zákulisí. (Scaggs, 2005, s. 27)

Další velmi významnou autorkou detektivek byla Phyllis Dorothy Jamesová, uměleckým jménem P.D. Jamesová. P.D. Jamesová se narodila v roce 1920 a vyrůstala v Cambridgi. Druhá světová válka velmi poznamenala její rodinný život, jelikož musela živit své dvě dcery a manžela, který po návratu z války trpěl silnými úzkostmi. Jamesová pracovala jako úřednice a po smrti svého manžela v roce 1964 se uchytila na kriminalistickém oddělení. V roce 1991 byla povýšena do šlechtického stavu a v roce 2014 zemřela ve věku devadesáti čtyř let. (Rowland, 2001, s. 4-5)

V roce 1962 vyšel její první román *Zahalte jí tvář*, ve kterém poprvé vystoupila postava Adama Dalglieshe, vyšetřovatele Scotland Yardu. Tento detektiv se celkově objevil ve čtrnácti románech a většina z nich byla zfilmována pro televizní účely. Adam Dalgliesh naposledy

vyšetřoval zločin v románu *Soukromá pacientka* z roku 2008. P.D. Jamesová přišla i s ženskou alternativou, mladou soukromou vyšetřovatelkou Cordelií Grayovou, která se představila v roce 1972 v knize *Povolání pro ženu nevhodné*. Tato kniha byla také zfilmována. (Lotha aj., 1998-2021)

Ve 20. století svou tvorbou přispěly i další britské autorky, například Josephine Teyová, Ruth Rendellová alias Barbara Vineová či Elis Petersová.

7 Vyobrazení ženských postav

7.1. Ženské postavy z děl ze 30. let 20. století

7.1.1. Vražda v Orient-expresu

Tento detektivní román vyšel již v roce 1934 a dodnes patří ke klasickým dílům detektivního žánru. Děj se odehrává na palubě světoznámého vlaku Orient-expresu, ve kterém cestuje belgický detektiv Hercule Poirot společně s několika dalšími cestujícími. Během noci dojde k vraždě zámožného muže jménem Ratchett, který těsně před svou smrtí prosí Hercula, aby hlídal jeho bezpečnost, jelikož má několik nepřátel. Herculovi se zdá Ratchett nesympatický a jeho nabídku odmítne, což se Ratchettovi stane osudným.

Hercule se ujímá vyšetřování a zjistí, že Ratchett utrpěl dvanáct bodných ran dýkou. Dále zjistí, že vrah musí být na palubě, jelikož vlak uvízl na místě kvůli velkému množství sněhu. Hercule postupně vyslechne všechny cestující, ale každý z nich má alibi. Později se ukáže, že všichni podezřelí znali dceru Johna Armstronga, kterou Ratchett, pravým jménem Casetti, v minulosti unesl a zabil. Nakonec si Hercule svolá všechny do jedné místnosti, jelikož přijde s dvěma řešeními případu. Vražda byla pečlivě naplánována, jelikož Ratchett obdržel dvanáct ran od dvanácti cestujících, kteří se mu tímto činem pomstili za vraždu Armstrongovy dcery. Hercule navrhne, aby řekli policii, že vrah opustil vlak, jelikož si Ratchett takový osud zasloužil.

V knize je vrah popisován hned několikrát, ovšem z popisu svědků není jasné, zda se jedná o muže či ženu. Jedna z podezřelých, Hildegarde Schmidtová, vypovídá následující: „*Ten, co jsem ho viděla, byl menší, černovlasý. Měl malý knírek. Řekl mi: ‚Pardón, ‘ takovým vysokým hláskem jako ženská.*“ (Christie, 2002, s. 133)

Genderově neutrální postava vraha perfektně zapadá do příběhu, jelikož Ratchetta zabilo šest žen a šest mužů, tudíž stejný počet vrahů a vražedkyň. Všichni použili stejný vražedný předmět, a sice dýku, která je univerzální pro obě pohlaví, jelikož vrah nepotřebuje tolik síly k jejímu použití. Dále se v příběhu vyskytují pouze mužské postavy, konkrétně detektiv, doktor a ředitel železniční společnosti.

Všechny ženy vystupující v příběhu zastávají roli podezřelých a posléze také vražedkyň. Všechny cestují vlakem za stejným účelem, jelikož chtějí zabít Ratchetta a pomstít

Armstrongovi, s kterými si jsou blízké. I přesto, že všechny přispěly k Ratchettově vraždě, dá se obecně říci, že se jedná o kladné postavy, které touží po spravedlnosti a chtějí ušetřit životy dalších lidí, které by Ratchett mohl zmařit.

Mary Debenhamová pracuje jako vychovatelka a guvernanta v Bagdádu. Je jí 26 let, pochází z Velké Británie a je svobodná a bezdětná. Sama si vydělává na své živobytí a není na nikom finančně závislá, v knize hraje důležitou roli a ze všech ženských postav se nejvíce zapojuje do děje. Je popisována jako štíhlá a vysoká slečna, která působí klidně a vyrovnaně. Hercule o této postavě dokonce prohlásí: *„Jsem přesvědčen, že je za tím chladnokrevný, inteligentní, vynalézavý člověk. Abych řekl pravdu, slečna Debenhamová takovému popisu odpovídá.“* (Christie, 2002, s. 129)

Linda Ardenová je postarší americká herečka. Je vdova a má dvě dcery. Je statné postavy a má hezkou tvář. V knize tají svoji skutečnou identitu a vystupuje jako Caroline Martha Hubbardová. Ráda si povídá s lidmi, obzvláště o své rodině. Vše detailně popisuje a záleží jí na tom, aby jí ostatní postavy důvěřovaly. Je citlivá, nechybí jí smysl pro dramatickosti a poměrně často zasahuje do děje. Tvrdí, že viděla vraha, a také u sebe najde vražednou zbraň. Na konci knihy se čtenář dozvídá, že v příběhu hrála klíčovou roli, jelikož Ratchettovu vraždu pečlivě naplánovala. Hercule posléze zjistí, že se jedná o Lindu Ardenovou, matku paní Armstrongové.

Hraběnka Andréniová je dvacetiletá Maďarka, která cestuje ve vlaku společně se svým manželem. Je bezdětná a nepracuje. Elegantně se obléká a je velmi krásná. Hrabě Andréniová na ni má velký vliv a často za ní vyřizuje různé záležitosti. Když Hercule vyslyšel podezřelý, hrabě tvrdil, že není potřeba, aby ji zpovídal. Může to být určitá forma utiskování, anebo ji chtěl hrabě jen chránit. Hraběnka se do děje prakticky vůbec nezapojuje.

Kněžna Dragomirovová je původem Francouzka, která zbohatla především díky svému manželovi, který výhodně investoval své peníze. Je v důchodovém věku a nepracuje. Postavy z ní mají respekt a chovají se k ní s přehnanou úctou, kněžna totiž dává velmi najevo své dominantní postavení a potřebuje, aby se všechno točilo kolem ní. Kněžna je velmi ošklivá a křehká žena, na druhou stranu disponuje silnou vůlí. Do děje příliš nezasahuje.

Hildegarde Schmidtová je komorná kněžny Dragomirovové. Je jí přes čtyřicet a pochází z Německa. Obléká se do černého a působí nevýrazným dojmem. Dříve pracovala jako kuchařka u rodiny Armstrongových. V knize skoro vůbec nevystupuje.

Greta Ohlssonová pochází ze Švédska a pracuje jako vychovatelka v misionářské škole. Je také vystudovaná diplomovaná sestra. Je jí 49 let, nosí brýle a kvůli svému podlouhlému obličejí připomíná ovci. Všechny postavy, včetně Hercula, s Gretou soucítí a litují ji, jelikož je velmi citlivá a často pláče. V knize se příliš neobjevuje.

Hraběnka Andréniová a kněžna Dragomirovová by s největší pravděpodobností patřily do vyšší sociální třídy, jelikož se provdaly za aristokraty. Oproti tomu Mary Debenhamová, Linda Ardenová a nejspíše i Greta Ohlssonová si vydělávají na své živobytí samy. Mary s Lindou nemají manžela, ovšem u Grety není jasné, zdali je vdaná. Jejich způsob života by odpovídal střední třídě. Ani u Hildegardy Schmidtové není znám rodinný stav, avšak vzhledem k jejímu povolání lze říci, že by patřila do nižší střední třídy. Většina postav nemá děti, některé z nich ani manžela. U některých postav není blíže popisován jejich rodinný stav.

Většina žen zastává poměrně stereotypní role. Dvě z nich pracují jako vychovatelky, Hildegarde zase jako komorná. Hraběnku a kněžnu živí jejich manželé. Zároveň kniha vybočuje z řady autorčiných románů díky různorodým postavám a představuje pozoruhodný podklad pro analýzu.

Obecně se v knize vyskytují velmi rozmanité typy postav. Vystupují zde ženy různého věku z různých zemí a různým společenským postavením. Ani jedna žena nepochází ze stejné země, a i jejich charakter je odlišný. Zatímco Greta, Hildegarde a paní Hubbardová často brečí a jsou hysterické, Mary a kněžna zachovávají klid a působí velmi vyrovnaně. Na druhou stranu je jejich chování poměrně problematické analyzovat, jelikož mohlo být součástí určité role a postavy pravděpodobně nebyly otřesené vraždou, když ji samy iniciovaly. Jako příklad lze uvést psychické zhroucení jinak klidné Mary, když se ji Hercule poprosí, zda by mu svěřila své tajemství. Zcela jistě se jedná o zahraný pláč, jelikož Mary na jeho otázky nechtěla odpovídat. *„A docela náhle a neočekávaně se zhroutila, zabořila obličej do zkřížených paží a rozplakala se, jako by jí to mělo srdce utrhnout.“* (Christie, 2002, s. 200)

7.1.2. Smrt na Nilu

Agatha Christie napsala tento dnes již kultovní román v roce 1937. Tentokrát je příběh zasazen do prostředí tehdejšího Egypta, ve kterém postavy podnikají výlet lodí na Nilu. Během plavby dojde hned ke třem vraždám. Nejprve je zastřelena hlavní hrdinka, Linnet Doylová, kterou spolucestující naleznou s prostřelenou hlavou. Hercule Poirot poté vyslechne podezřelé a prohledá všechny pokoje. V jedné z kajut objeví Linnetinu komornou, Louisu Bourgetovou, které vrah probodl srdce. Ke konci je zastřelena i paní Otterbournová, která se chystala vyzradit jméno vraha. Hercule zjistí, že Linnet byla zabita svým vlastním manželem Simonem, který si ji vzal pouze kvůli penězům. Ve skutečnosti byl stále zamilován do Jackie, která zastřelila zbylé dvě oběti. Jakmile pravda vyjde najevo, milenci se ocitnou v bezvýchodné situaci a Jackie zabije jak Simona, tak samu sebe.

Jackie, jakožto jediná ženská vražedkyně v knize, použije vícero vražedných zbraní. Nejprve bodá nožem, poté zabijí revolverem a následně zastřelí pistolí sebe i svého milého. Nůž se řadí spíše k těm zbraním, které využijí ženy, ovšem užití revolveru a pistole vyžaduje určitý trénink a určité znalosti, a daleko častěji ho používají mužští vrahové. Jackie v tomto směru jasně vybočuje, a zároveň na konci knihy přiznává následující: *„Ne, nemá smysl být sentimentální. Udělala bych to znovu. Už jsem nebezpečná, sama to cítím... Je to tak strašně snadné...zabíjet lidi,“ pokračovala zadumaně.* (Christie, 2019, s. 301)

V knize vystupuje deset ženských postav, což je skoro přesně polovina. Ženy aktivně zasahují do děje a zastupují všechny role. Jedna z nich je vražedkyně, dvě z nich se stanou oběťmi vraždy a zbytek žen je podezřelých. Jediná Joanna není na palubě lodi, ale i tak hraje určitou roli v příběhu. Ženy jsou pro příběh důležitější než většina mužů. Především ze začátku se kniha zaměřuje spíše na ženské hrdinky, konkrétně na Linnet a Jackie, které se později znepřátelí kvůli lásce ke stejnému muži, což se dá považovat za klasický důvod k rozepři.

Vyšetřování vedou dva starší muži, Hercule Poirot a plukovník Race, dále se zde objevuje postava doktora. Ostatní mužské postavy jsou podezřelí a na konci se ukáže, že jeden z nich je i vrah.

U žen vystupujících v knize je poměrně složité určit, zda se jedná o kladné či záporné postavy s výjimkou Jackie, o které se dá říci, že svými činy zničila životy několika lidí, byť ji Hercule velmi lituje. Ostatní ženy sice nikoho nezabily, ale i mezi nimi se najdou takové, které

druhým komplikují život. V knize se vyskytují dokonce i dvě zlodějky. Obecně se dá říci, že by se většina ženských postav dala považovat za lehce záporné, ovšem pár z nich, jmenovitě Kornélie či slečna Bowersová, jedná podle svých nejlepších úmyslů a patří ke kladným postavám.

Linnet Doylová, za svobodna Ridgewayová, je jedna z nejbohatších žen v Anglii. Pochází z velmi zámožné rodiny, a tak nepotřebuje pracovat. Je jí dvacet let a je bezdětná. Je také krásná a chytrá. Potřebuje, aby se vše točilo kolem ní a je velmi činorodá. Myslí si o sobě, že nemá jediného nepřítele. Odmítne také nabídku k sňatku od bohatého lorda Windleshama, jelikož se nechce vdávat. Zdůvodňuje to slovy: *„Ona, Linnet Ridgewayová, by už neexistovala. Byla by hraběnkou Windleshamovou, jež by přinesla Charltonbury a jeho pánovi pěkné věno. Stala by se manželkou krále, přestala by být královnou.“* (Christie, 2019, s. 24)

Záhy změní svůj názor a rozhodne si vzít Simona Doylea, do kterého se hluboce zamiluje. Díky sňatku si Simon velmi polepší, jelikož pochází z chudých poměrů. I Linnet po svatbě ještě více zbohatne, jelikož je rázem brána jako dospělá žena a má nárok na své dědictví. Vzhledem k tomu, jak je Linnet bohatá, si mohla vzít muže z lásky a nemuselo ji zajímat jeho jmění. Z historického hlediska se jedná spíše o méně častý případ.

Linnet kvůli lásce podrazí svou nejlepší kamarádku Jackie, která byla se Simonem předtím zasnoubena. Nechá se při tom vést spíše srdcem než rozumem, jelikož si vzala muže bez ohledu na jeho společenské postavení a bez ohledu na city své blízké přítelkyně. Cítí se kvůli tomu později provinile.

Linnet potřebuje mít hlavní slovo a nesnese, když něco není podle ní. Ve vztahu zaujímá dominantní pozici a Simon se jí musí podřizovat. Jednou se svěřil Herculovi se svými starostmi ohledně svého partnerského vztahu.

„Musím být se Simonem opatrná. Je – tak absurdně citlivý na – na peníze. Že jich mám tak moc! Chtěl, abych s ním jela do jakéhosi Zapadákova ve Španělsku, – chtěl, – chtěl sám zaplatit celou naši svatební cestu. Jako by na tom záleželo! Muži jsou bláhoví! Simon si musí teprve zvykat na – na pohodlný život. Pouhá zmínka o dahabiji ho rozčilila – kvůli těm zbytečným výdajům. Musím ho – postupně vychovávat.“ (Christie, 2019, s. 92)

Z jejích slov lze vyčíst, že chce mít nad vším kontrolu a neschvaluje stereotypní smýšlení mužů v oblasti financí. Mnoho postav se vydá na Nil jen kvůli Linnet a jejímu nově získanému dědictví. Dá se říci, že je lidmi, kterými se obklopuje, vnímána jako dobrá společnice hlavně kvůli svým financím. Některé ženy na ni žárlí, jelikož by chtěly mít v životě stejné štěstí jako ona.

V první polovině knihy Linnet velmi často zasahuje do děje a jak ona, tak ostatní postavy řeší především její život. Po její smrti se příběh stále točí okolo ní a vyplývají na povrch další skutečnosti ohledně jejího života i smrti.

Jacquelina de Bellefortová, přezdívána Jackie, je mladá nezaměstnaná Angličanka, která se nachází ve špatné finanční situaci. Je drobná a štíhlá postava a má dlouhé tmavé vlasy. Nemá žádné děti a je zasnoubená s chudým Simonem, který zrovna přišel o práci, a proto vyhledá svou dlouholetou přítelkyni Linnet, aby mu dala práci hospodářského správce ve své usedlosti. Hluboce svého snoubence miluje a je schopná udělat vše proto, aby si ho mohla vzít, proto také společně s ním naplánuje Linnetinu vraždu, díky které by Simon, jakožto Linnetin manžel, zdědil velkou část Linnetina majetku. Je vychytralá a po sňatku Simona a Linnet hraje velmi přesvědčivě roli zoufalé a pomstychtivé ženy. Všude novomanžele pronásleduje a chce jim co nejvíce znepříjemnit život.

Jackie se aktivně zapojuje do děje, často mluví s Herculem a je u téměř všech důležitých momentů knihy. Většinou se chová velmi hrubě nebo brečí, ovšem na konci knihy, kdy se čtenář dozví, že za vším stojí ona a Simon, působí Jackie necitelně až chladně a zaujímá vůči vzniklé situaci odměřený postoj.

Salome Otterbournová je starší Britka, která cestuje společně se svou dcerou Rozálií. Nosí turban, aby zapadla do prostředí Egypta, a je známá svou výstředností. Živí se psaním knih, ve kterých otevírá témata, která byla v tehdejší době tabu. *„Všechny mé knihy jsou odvážné a všechny významné. Knihovny je sice zapověděly – ale nevadí. Mluvím pravdu. Sex – ach! Pane Poirote, proč se všichni tolik bojí sexu? Toho ústředního bodu vesmíru?“* (Christie, 2019, s. 50)

Paní Otterbournová má problém s alkoholem a snaží se tuto skutečnost tajit. Jedná se o impulzivní a komplikovanou osobnost, čímž znepříjemňuje život své dceři.

„To moje děvče... nemá žádný cit... žádné pochopení pro starou matku, která pro ni udělala všechno...“ Paní Otterbournová se rozplakala. „Co jsem se na ni nadřela, úplně se vyčerpala. Mohla jsem být velkou herečkou – první milovnicí jsem mohla být a všechno jsem obětovala – všechno! A nikoho to nezajímá...“ (Christie, 2019, s. 109)

V příběhu zastává roli podezřelé a později i oběti. Tvrdí, že zná jméno vraha a těší se, až se díky tomu opět proslaví a její knihy se budou opět tak dobře prodávat jako předtím. Ovšem vzápětí je zastřena.

Rozálie Otterbournová dělá společnost své matce Salome, která ji neustále uvádí do rozpaků. Ostatní postavy ji často litují, jelikož jí matka dělá velké starosti. Jedná se o krásnou a dobrosrdečnou mladou dívku, která zatím nemá manžela ani děti. Během plavby se zamiluje do Tima Allertona, s kterým se dá později dohromady. Rozálie je nejprve podezřelá z vraždy, ovšem Hercule později přijde na to, že před ním tají matčin alkoholismus, nikoli trestný čin.

Marie Van Schuylerová je postarší aristokratka pocházející ze Spojených států. Má vrásčité obličej a obecně není považována za příliš půvabnou. Nemá manžela a pravděpodobně ani děti, jelikož o nich v knize není zmínka. I přesto, že nikdy nepracovala, je velmi přísná a panovačná. Navíc je konzervativní a komplikuje tím život svým dvěma společnícím, Kornélii a slečně Bowersové. Slečna je například znechucena představou, že by si Kornélie měla vzít muže, který má horší společenské postavení než ona. Mezi její největší neduhy patří sklon ke kradení věcí. Později se zjistí, že to byla právě slečna Van Schuylerová, kdo ukradl Linnetiny šperky.

Kornélie Robsonová je chudá příbuzná slečny Van Schuylerové. Jedná se o mladou svobodnou Američanku, která je milá a skromná. Ráda dlouze mluví, ačkoli žije poměrně nudný život. Má také velmi nízké sebevědomí. Je většího vzrůstu a má hnědé oči. Kornélie se stará o slečnu Van Schuylerovou, ale jinak nepracuje. Pan Ferguson, spolucestující na lodi, se Kornélii snaží promluvit do duše a říká jí, že jsou si všichni rovni a ona by se neměla nechat tyranizovat svou příbuznou. Kornélie na to odpoví následovně: *„A lidé si samozřejmě nejsou rovni. Nemá to smysl. Víím, že jsem taková bezvýznamná, a kdysi mě to zahanbovalo, ale už jsem se z toho dostala. Líbilo by se mi, kdybych se narodila elegantní a krásná jako paní Doylová, ale nenarodila jsem se, takže je asi zbytečné se tím trápit.“ (Christie, 2019, s. 129)*

Na lodi se Kornélie seznámí s padesátiletým doktorem Bessnerem, který ji po krátké známosti požádá o ruku. Kornélie žádost přijme a později se za něj provdá.

Paní Allertonová žije se svým dospělým synem Timem, ke kterému ji pojí velmi silné pouto, a tak žárlí na ostatní ženy v jeho okolí. Pro Tima je jeho matka zase nejlepší přítelkyně. Paní Allertonová je pohledná bělovlasá padesátnice. Nepracuje, ale díky Timovi má většinou dostatek peněz. V příběhu nehraje až tak zásadní roli.

Slečna Bowersová je ošetřovatelka slečny Van Schuylerové. Jedná se o starší ženu, která je hubená a vysoká. Není vdaná a pravděpodobně nemá děti. V knize příliš nevystupuje.

Louisa Bourgetová byla Linnetina komorná. Jednalo se o mladou ženu latinskoamerického původu, která byla později ubodána k smrti. V knize se skoro vůbec neobjevuje.

Joanna Southwoodová je 27letá žena, která je bezdětná a nepracuje. Po finanční stránce rozhodně nestrádá, vydělává si totiž kradením šperků. Baví se pouze s bohatými lidmi a je Linnetinou blízkou přítelkyní. Je vysoké a hubené postavy. V knize se s ní čtenář setkává jen krátce, jelikož se neúčastní plavby.

Ve *Smrti na Nilu* vystupuje mnoho ženských postav z vyšší sociální třídy jako je Linnet, slečna Van Schuylerová či Rozálie a její matka Salome Otterbournová. Jen poslední zmiňovaná se o své postavení ve společnosti zasloužila sama, zbylé tři ženy se narodily do zámožných rodin. Paní Allertonová a Joanna Southwoodová jsou nejspíše součástí vyšší střední třídy, jelikož nepotřebují pracovat a mají i tak dostatek peněz. Paní Allertonová si navíc může dovolit cestovat, což dříve byla výsada bohatých. Do střední třídy by patřila Jackie a zbytek ženských postav by spadal do nižší střední třídy.

Většina žen nepracuje, jelikož je živí jiný rodinný příslušník. Linnet zase čerpá své finance z dědictví a Joanna si přivydělává krádeží. Z pracujících žen vybočuje paní Otterbournová, jelikož se živí psaním knih. Zbytek žen pracuje jako ošetřovatelka či komorná, což opět podporuje stereotypní role ve společnosti. Většina postav nemá manžela ani děti, nebo o tom v knize není zmínka.

Prostředí Egypta na postavy nemá vůbec žádný vliv. Ženské hrdinky stále fungují v zajetých kolejkách a nijak se nevyvíjí. Výjimkou je pouze Linnet, která změní svůj pohled na

lásku a manželství. Svým chováním pak vybočuje především Jackie, která je považována za šílenou, a paní Otterbournová, která má poměrně kontroverzní názory. U Jackie se nedá přesně charakterizovat její chování, jelikož celou dobu ví, kdo byl vrah, a tak se snaží přesvědčivě hrát poblázněnou a žárlivou ženu. Většina žen pochází z Velké Británie, ovšem na palubě se nachází i Američanky. Postavy zastupují různé společenské postavení, a i jejich smýšlení je často různorodé. Některé ženy si o sobě myslí, že jsou podřadné a podle toho se také chovají, Linnet či paní Otterbournová jsou však pravý opak. Obecně se dá říci, že zde vystupují jak silné a nadčasové ženské hrdinky, tak i naprosto stereotypní a poměrně nudné postavy.

7.2. Ženské postavy z děl ze 70. let 20. století

7.2.1. *Nemesis*

Detektivní román *Nemesis* vyšel v roce 1971 a čtenář se v něm setkává s Jane Marplovou v roli vyšetřovatelky. Pan Rafiel, s kterým byla slečna Marplová před časem na zájezdu v Indii, zemře a slečna se od jeho právníků dozví, že by byl rád, aby objasnila zločin, který blíže nespecifikuje. Pokud ho zvládne vyřešit, náleží jí za to finanční odměna. Slečna Marplová je později informována, že ji bude kontaktovat cestovní kancelář, jelikož ji pan Rafiel zaplatil dvoutýdenní luxusní zájezd po Anglii. Na zájezdu si pečlivě píše poznámky o svých spolucestujících a později zjistí, že mají, co dočinění s panem Rafielem a jeho rodinou. Dozví se, že pan Rafiel chce očistit pověst svého syna Michaela, který byl odsouzen za vraždu své snoubenky Verity.

Během zájezdu je na žádost pana Rafiela pozvána do domu, ve kterém společně žijí tři sestry – Lavinie, Anthea a Klotylda. Tráví v něm hodně času a dozvídá se, že si Klotylda adoptovala Verity, když jí zemřely rodiče. Mezitím se paní Elizabeth Templeová, účastnice zájezdu, těžce zraní, jelikož se na ní na výletě utrnou kameny. Později v nemocnici zemře. Slečna Marplová nakonec přijde na to, že Klotylda zabila jak Verity, tak i Noru, která byla pohřešovaná ve stejnou dobu jako Verity. Její tělo se najde u sester na zahradě a zjistí se, že tělo, které se tehdy našlo a bylo považováno za Verity, patřilo Noře. Byla to také Klotylda, kdo svrhnul kameny na Elizabeth Templeovou. Jakmile pravda vyjde najevo, Klotylda spáchá sebevraždu. Michael je propuštěn z vězení a slečna obdrží finanční odměnu za rozřešení případu, kterou si hodlá náležitě užít.

Klotylda je hned trojnásobná vražedkyně, málem se jí podaří zabít i slečnu Marplovou, kterou chce otrávit. Když slečna odmítne vypít otrávené mléko, Klotylda ji chce uškrtit, ovšem v tom jí zabrání slečna Cookeová a slečna Barrowová, které byly pověřeny panem Rafielem, aby na slečnu Marplovou dávaly pozor. Klotylda před několika lety otrávila Verity, která si chtěla vzít Michaela. Klotylda Verity bezmezně milovala a velmi na Michaela žárlila. Nesnesla pomyslení, že by Verity patřila komukoli jinému než jí, a tak ji raději zabila. Ve stejnou dobu uškrtila Noru, mladou dívku lehčích mravů, které následně znetvořila obličej tak, aby nebylo možné určit její totožnost. Jako poslední zabila Elizabeth Templeovou, na kterou svrhla kameny. Klotylda využívá různých způsobů, jak zabíjet své oběti.

Nejčastěji používá jed, který je považován za velmi stereotypní prostředek pro spáchání vraždy v kontextu s vražedkyněmi. Uškrcení oběti vyžaduje velkou sílu, a tak je tento způsob typický spíše pro mužské vrahy. Vzhledem ke Klotyldině statné postavě je realistické, že dokázala uškrtit mladší dívku a dokázala by to i s postarší slečnou Marplovou. U další vraždy shodila na svou oběť kameny, čehož s určitou dávkou přesnosti mohou být schopni jak muži, tak ženy. Klotylda si počínala velmi bezcitně především v moment, kdy Noře rozdrtila obličej. Rozhodně se jedná o surový způsob, jakým lze znetvořit oběť. Tato nebývalá krutost by byla velmi netypická pro muže, a obzvláště pak pro ženy. Naopak motiv vraždy je poměrně stereotypní: *„Přehnaná Klotyldina láska k dívce. Dívčino zbožňování její osoby, její závislost na ní než dospěla. Pak se ovšem projeví normální pudy. Toužila po lásce. Chtěla volnost, aby mohla milovat, vdát se a mít děti.“* (Christie, 1982, s. 157)

V *Nemesis* převažují ženské postavy. Mezi postavy, které v příběhu aktivně vystupují, lze zařadit sedm žen. Ženy zastupují všechny role. Objevuje se zde postava vražedkyně, oběti, podezřelý, ale i vyšetřovatelky. I přesto, že Verity a Nora v knize nevystupují, točí se okolo jejich smrti velká část knihy.

Muži nejsou pro děj příliš důležití a zapojují se do něj jen zřídkakdy. Zastupují převážně pouze role podezřelých či nezávislých pozorovatelů. Většinou se jedná o muže, kteří se účastnili zájezdu se slečnou Marplovou či byli různým způsobem propojeni s panem Rafielem. Konkrétně lze jmenovat jeho dva právníky, jeho ošetřovatele či jeho syna.

Všechny ženské postavy lze považovat za kladné s výjimkou Klotyldy, která zmařila mnoho lidských životů a spáchala mimořádně kruté a ohavné činy.

Jane Marplová je žena v důchodovém věku, která se ujímá vyšetřování. Jedná se o všímavou a inteligentní dámu, která je svobodná a bezdětná. Má hubenou postavu, bílé vlasy a modré oči. Žije v domě na anglickém venkově. Slečna Marplová je ústřední postava knihy, jelikož zastává roli vypravěče a také se aktivně zapojuje do děje, jelikož vyslýchá postavy a snaží se vyšetřit zločin.

Elizabeth Templeová je bývalá ředitelka prestižní dívčí školy. I přesto, že je již v důchodu, zůstává velmi činorodá. V minulosti získala titul doktora věd a byla významná vědecká pracovníce. Zajímala se především o matematiku. Soustředila se na vzdělávání dívek, snažila se je povzbudit ke studiu a zjistit, jaké se pro ně hodí povolání. Jedná se o velmi půvabnou svobodnou ženu vyššího věku, která se zúčastní zájezdu, na kterém se dá do řeči se slečnou Marplovou. Na jednom z výletů se těžce zraní, jelikož na ni Klotylda shodí kameny. Těsně před svou smrtí navede slečnu Marplovou správným směrem, jelikož jí řekne bližší informace o své bývalé žákyni Verity. Elizabeth je velmi inteligentní žena, aktivně se zapojuje do děje a zároveň se stane jedinou obětí, která zemře během vyšetřování.

Lavinie Glynnová je žena ve středním věku, která bydlí ve starém domě společně se svými dvěma sestrami Klotyldou a Antheou. Dříve žila společně se svým manželem v Indii a v Africe, jakmile ovdověla, vrátila se zpátky do Velké Británie. Nemá žádné děti. Není nikde zaměstnána, ale příležitostně pracuje pro dobročinnou společnost. Je velmi přátelská a starostlivá. Je hezká a má plnoštíhlou postavu. Na žádost pana Rafiela pozve slečnu Marplovou do jejich domu a dělá jí společnost, jinak pro děj není tolik důležitá.

Klotylda Bradbury-Scottová je nejstarší ze sester. Jedná se o hezkou svobodnou ženu se silnou osobností. Je velmi vzdělaná, ale kvůli nemoci své matky a špatné finanční situaci nešla na vysokou školu. Umí latinsky i řecky a společně se svou adoptovanou dcerou Verity cestovala po Evropě. Klotylda nepracuje a nemá vlastní děti, ovšem Verity bezmezně milovala. Klotylda je jediná vražedkyně v příběhu, zároveň na konci příběhu usmrtí i samu sebe. Svým chladným přístupem a komplikovanou osobností představuje zajímavou postavu k analýze.

Anthea Bradbury-Scottová je nejmladší ze sester. Má hubenou postavu a šedivé vlasy. Nepracuje a je svobodná a bezdětná. Neopouští jejich dům a straní se ostatních lidí. V době, kdy byla Verity zavražděna, žila s Klotyldou a tušila, že za vraždou stojí právě její sestra. Pro

sestry je velmi těžké žít s Antheou, jelikož je pomatená a trpí úzkostí. V knize se objevuje poměrně často, jelikož slečna Marplová pobývá v jejich domě.

Slečna Cookeová a slečna Barrowová jsou pověřeny panem Rafielem, aby dávaly pozor na slečnu Marplovou a byly pro ni osobními strážci. Jedná se o bezpečnostní agentky ve středním věku, které nemají manžela ani děti. V příběhu příliš nevystupují, ale hrají velmi důležitou roli na konci příběhu, když slečně Marplové zachrání život.

Zbytek vedlejších ženských postav tvoří především spolucestující na zájezdu. Dále se zde objevuje vedoucí zájezdu či sekretářka pana Rafiela. Žádná z nich však aktivně nezasahuje do děje a není podstatná pro analýzu.

Všechny ženy, s výjimkou vedoucí zájezdu a sekretářky, by pravděpodobně náležely k vyšší střední třídě, jelikož mají dostatek peněz na cestování, popřípadě na pohodlný život bez nutnosti pracovat. Žádná z žen není finančně závislá na muži a o své postavení ve společnosti se často zaslouží svépomocí. Na druhou stranu Lavinie zřejmě žije z pozůstalosti po manželovi.

Až na Lavinii jsou všechny hlavní ženské postavy svobodné a žádná z nich nemá vlastní děti, což se vymyká zaběhlým stereotypům v úloze tehdejší ženy. Většina postav nepracuje, anebo je již v důchodovém věku. Ovšem i tak se zde vyskytují nové profese, které ženy zastupují. Role bezpečnostních agentek se může na první pohled zdát poněkud nevšední, a stejně tak i postava amatérské vyšetřovatelky. Elizabeth Templeová zase v mládí vystudovala vysokou školu a zastávala vyšší funkci ve školství, což také značí určitý posun v postavení žen na tehdejším trhu práce.

Většina postav si je v knize velmi podobných. Žijí ve Velké Británii, pocházejí ze stejné sociální vrstvy, nemají manžele a ani děti. Nepracují, avšak i přes svůj vyšší věk zůstávají aktivní. Odlišují se zejména svou povahou a životním stylem. Nejvíce se od všech liší Elizabeth, jelikož se jedná o velmi úspěšnou ženu v pracovním světě. Navíc se dá považovat za feministku, jelikož se snaží zkvalitnit vzdělávání žen. Ženské postavy působí povětšinou klidným a vyrovnaným dojmem, s výjimkou Anthey, která se od ostatních odlišuje svým paranoidním a úzkostlivým chováním. Obecně se dá říci, že zde vystupuje několik zajímavých ženských postav, které zastávají nové role, jak ve společnosti, tak na trhu práce.

7.2.2. Sloni mají paměť

Tento detektivní román napsala Agatha Christie v roce 1972. Hercule Poirot se opět ujímá vyšetřování a snaží se, s pomocí paní Ariadny Oliverové a Célie Ravenscroftové, rozluštit několik let starý případ, kdy byli zastřeleni Célieiny rodiče, Molly a Alistair Ravenscroftovi. Případ se kdysi uzavřel jako nešťastná náhoda, ovšem čím déle paní Oliverová vyslýchá blízké zesnulých manželů, tím spíš se zdá, že se nejednalo pouze o sebevraždu. Z Londýna se postavy ke konci knihy přesunou k domu u útesů, kde Ravenscroftovi žili, a Hercule zde objasní tento zapeklitý případ. Ve skutečnosti Dolly, Mollyino dvojče, shodila úmyslně vlastní sestru z útesu a Molly později na následky pádu zemřela. Alistair se poté rozhodl zabít Dolly, jelikož byla nebezpečná pro své okolí a již předtím byla podezřelá z usmrcení dvou malých dětí. Poté zastřelil i sám sebe. Célie je vděčná Herculovi a paní Oliverové za rozuzlení zločinu, jelikož už jí její minulost nebrání v sňatku s jejím přítelem Desmondem.

V knize vystupují hned dva vrahové, a sice Dolly a Alistair. Každý ovšem zabíjí jiným způsobem a z jiného důvodu. Dolly měla údajně zabít svého vlastního syna, jelikož jí lékaři odmítli provést potrat. Poté odjela za svým dvojčetem do Malajska, kde měla napadnout cizí dítě, které následně zemřelo. Jako poslední zabila svou sestru Molly, když ji shodila z útesu. Hercule dospěl později k tomuto závěru: *„Dorotea byla postava tragická. Nikoli z vlastní viny, nýbrž pro nějaké náhodné seskupení genů rodu, dědičných dispozic a sklonů byla vždy mentálně labilní. Ve velmi útlém věku se u ní z neznámých důvodů, které se nikdy neobjasnily, vyvinula nechuť k dětem.“* (Christie, 1994, s. 160)

Z jeho tvrzení lze vyčíst, že Dolly měla silnou averzi k dětem, a navíc nebyla v dobrém psychickém stavu. Dá se tak předpokládat, že právě kvůli těmto skutečnostem zavraždila děti. Svou sestru zabila ze žárlivosti, jelikož milovala Alistaira, s kterým byla dříve zasnoubena. Dolly nepotřebovala vyvinout příliš síly na to, aby dokázala zabít dvě děti. U vraždy své sestry Molly zase mohla využít momentu překvapení a bez přílišné námahy ji shodit z útesu. Jedná se tak o poměrně realisticky proveditelné vraždy.

Alistair zastřelil svou bývalou snoubenku Dolly, jelikož nechtěl, aby kvůli ní přišel o život někdo další. To, že si pro její vraždu zvolil právě revolver, není překvapující, a naopak lze říci, že je revolver poměrně typickou vražednou zbraní vyskytující se v mnoha detektivních románech.

V knize vystupuje více žen než mužů. Osm z nich hraje v příběhu důležitou roli. Nejvíce prostoru v knize dostávají paní Oliverová v roli Herculovy pomocnice a Célie. Dále se zde objevuje paní Burton-Coxová, která přesvědčí paní Oliverovou, aby se o několik let starý incident začala zajímat. Zbytek hlavních ženských postav tvoří ženy, které měly co dočinění s rodinou Ravenscroftových, a jsou buďto kontaktovány Herculem anebo paní Oliverovou. Jedná se tedy o svědky, popřípadě o podezřelé. Oběťmi jsou zavražděná dvojčata, která ovšem v příběhu nevystupují, jelikož je případ vyšetřován retrospektivně. Jedno z dvojčat je zároveň také trojnásobná vražedkyně.

Vyšetřování vedou společně s Herculem a paní Oliverovou dva vrchní policejní inspektoři. Dále se zde objevuje postava doktora či sluhy. Nikdo z nich není do tohoto trestného činu jakkoli zapleten. Pouze zesnulý pan Ravenscroft zastává roli podezřelého a později i roli vraha.

Obecně se dá říci, že skoro všechny ženské postavy lze považovat za kladné s výjimkou paní Burton-Coxové, která sice nikoho nezabila, ale svým chováním velmi komplikuje život Célii a Desmondovi. Naopak Dolly měla na svědomí vraždu tří nevinných lidí. Je však velmi pravděpodobné, že si vzhledem ke svému špatnému psychickému stavu neuvědomovala důsledky svých činů.

Ariadna Oliverová může připomínat samotnou Agathu Christie, jelikož stejně jako ona píše detektivní romány, žije v Londýně a je i podobně stará, když se vezme v potaz datum vydání této knihy. Paní Oliverová je vdova, nemá děti, ale má mnoho kmotřenců. Jedná se o pohlednou šedovlasou ženu, která je velmi aktivní. Stále vydává knihy, které mají úspěch a zúčastňuje se různých literárních schůzek, kde se setkává s dalšími spisovateli. Je ve svém oboru velmi uznávána a sama o sobě tvrdí následující: *„Považovala své detektivní románky za docela dobré ve svém žánru. Některé nebyly tak zdařilé a jiné zase byly mnohem lepší než ostatní. Podle jejího soudu to všem nebyl důvod, aby si někdo o ní myslel, že je vzácná žena. Byla spíš šťastná žena, neboť dokázala dovedně napsat to, co chtěla spousta lidí číst.“* (Christie, 1994, s. 9)

Agatha Christie tímto způsobem může reflektovat své vlastní myšlenky a názory ohledně svého života a své tvorby. Paní Oliverová také často od ostatních slýchá, že je nejlepší v psaní detektivních příběhů. V tomto ohledu je poměrně skromná, ví, že umí dobře psát, ale nemyslí

si, že je ve svém oboru nejlepší. Přátelí se s Herculem a hraje v příběhu hlavní roli, jelikož po většinu času provází čtenáře příběhem a vyslýchá osoby, které měly co dočinění s Ravenscroftovými.

Célie Ravenscroftová je sirotek a jedná se o kmotřenku paní Oliverové. Je jí okolo 26 let a je vyšší postavy. Dříve pracovala jako tajemnice jednoho spisovatele, nemá děti ani manžela, ale ráda by se, po osvětlení minulosti své rodiny, zasnoubila se svým přítelem Desmondem. Célie hned po paní Oliverové vystupuje v knize ze všech ženských postav nejčastěji, jelikož se vyšetřování týká úmrtí jejích rodičů a její tety. Z popisu Célie od paní Oliverové lze vyčíst, že se nejedná o obyčejnou a stereotypní mladou ženu: „*Agresivní, to nejspíš, a mohla by způsobit nesnáze, dokonce by mohla být i nebezpečná. Jedna z oněch dívek, které mají v životě nějaké poslání, které se zřejmě neodřikají ani násilí, které se dovedou za něco postavit. Ovšem zajímavá. Beze sporu zajímavá.*“ (Christie, 1994, s. 38)

Paní Burton-Coxová je starší vdova, která je velmi dobře finančně zajištěna. Obléká si drahé šaty a žije v honosnější části města. Angažovala se do politiky a zastávala funkci poslankyně, což se dá považovat za poněkud nevšední povolání pro tehdejší ženu. Její manžel i její jediné dítě zemřelo při autonehodě, ona se ovšem ujme výchovy Desmonda, kterého měl její manžel s milenkou. Kvůli Desmondovi je až příliš úzkostlivá. Ostatní postavy ji nemají rády, jelikož je velmi nesympatická a zajímá se dotěrným způsobem o životy ostatních, především pak o Céliinu rodinu.

Paní Carstairsová je přítelkyní paní Oliverové a zároveň dobrou známou zesnulých manželů. Je jí okolo sedmdesáti let a velmi špatně slyší. Paní Oliverová ji navštíví a společně si povídají o Ravenscroftových. Dále se paní Carstairsová v příběhu nevyskytuje.

Paní Matchamová je další z vyslýchanych žen. Jedná se o velmi starou osamělou ženu, která ráda vzpomíná na své zážitky z cest. Vypráví paní Oliverové o své rodině a později jí poví užitečné informace o Dolly. Víckrát se v knize neobjevuje.

Paní Buckleová je pohublá šedovlasá padesátnice, která dříve pracovala u Ravenscroftových. Má jednu dceru, která pracuje jako lékárnice. V příběhu vystupuje pouze jako svědek, kterého paní Oliverová zpovídá.

Paní Rouselleová, přezdívána Maddy, je vitální Francouzka, která pracovala u Ravenscroftových jako vychovatelka. Je jí okolo padesáti let a je vzdělaná a inteligentní. U rodiny pobývala jen pár let, poté se starala o svou těžce nemocnou matku a následně si otevřela malý penzionát. Hercule ji navštíví u ní doma, jinak do děje nezasahuje.

Zélie Meauhouratová je Švýcarka, která se v minulosti starala o Molly a o její dceru Célie. Jedná se o mladou osobitou ženu, která dříve vlastnila penzionát. Hercule se od ní dozví stěžejní informace, které vedou k vyřešení případu.

Dále se v příběhu objevuje služka, asistentka paní Oliverové či podnikatelka v kadeřnické branži. V knize ovšem skoro vůbec nevystupují.

Paní Oliverová, paní Burton-Coxová či paní Matchamová jsou pravděpodobně součástí vyšší střední třídy. Všechny jsou finančně zajištěné a nepotřebují pracovat. Zbytek hlavních postav lze zařadit do střední třídy, jelikož si na své živobytí potřebovaly vydělat. Je třeba zmínit, že je poměrně problematické přesně určit, do které sociální třídy by postavy spadaly, jelikož o nich není v knize dostatek informací. U vyslychaných žen dokonce často není znám ani rodinný stav.

Pouze Célie má partnera, u ostatních postav buďto není uveden anebo se jedná o vdovy. Dvě ženy mají děti. Mnoho postav je již v důchodovém věku a dříve pracovalo na nižších pozicích. Zajímavé je bývalé povolání Célie, která pracovala jako tajemnice. Dále se zde objevuje politička a spisovatelka detektivních románů. Jedná se o nevšední a poměrně nové zaměstnání pro ženy, které značí určitý vývoj ve společnosti.

Většina žen patří do stejné sociální vrstvy a nemá děti a manžele. S výjimkou Francouzky a Švýcarky pochází všechny z Velké Británie. Postavy se odlišují především svým věkem a profesí. Žádná z nich svým chováním jakkoli nevybočuje a může se zdát, že jsou poněkud nudné a stejné.

8 Porovnání Hercula Poirota a slečny Marplové

I přesto, že se slečna Marplová představila v povídce *Úterní klub* z roku 1927, na svůj první román si musela počkat a dočkala se ho až o devět let později než Hercule Poirot, konkrétně v roce 1930. Je možné, že byla Agatha Christie ovlivněna dozrívající první vlnou feminismu a uvědomila si, že i žena si zaslouží zastupovat roli intelektuálního vyšetřovatele. Nicméně si lze povšimnout mnoha signifikantních rozdílů mezi těmito proslulými detektivy, které jsou většinou ku prospěchu Hercula Poirota.

Slečna Marplová se objevila ve dvanácti románech a ve dvaceti povídkách, kdežto Herculovi bylo věnováno více než dvakrát tolik publikací. Příběhy v čele s Herculem Poirotem se těšily větší přízni čtenářů, a tak mu autorka dopřála více prostoru.

Oba jsou rozdílné národnosti. Zatímco Hercule je Belgičan a žije v Londýně, slečna Marplová je typická anglická dáma, která žije ve vesnici St. Mary Mead, což může působit poněkud stereotypně. Agatha Christie se možná chtěla pokusit o to, aby postava slečny Marplové působila realisticky a odpovídala prototypu tehdejší postarší ženy.

U obou vyšetřovatelů se vedou spekulace ohledně jejich věku. Oba začínají svou detektivní kariéru až po šedesátém roce života, což znamená, že by jim v posledních vydaných románech bylo více než sto let. Pořadí, ve kterém byly knihy napsány či vydány, často nesouhlasí s chronologickým sledem událostí, a tak se dá konstatovat pouze fakt, že se jedná o postarší detektivy plné bohatých životních zkušeností. (Hart, 2002, s. 42)

O rodině Hercula Poirota nejsou známy bližší informace. Podobně je tomu tak i u slečny Marplové, která jen velmi okrajově zmiňuje svou sestru. Často ovšem mluví o svém synovci Raymondovi, se kterým má výborný vztah, a je patřičně hrdá na jeho spisovatelskou kariéru. Také je dvojnásobnou kmotrou. Obecně v jejím životě hrají děti důležitou roli. Mluví o nich se svými vrstevnicemi a plete dětské oblečení pro jejich vnoučata. Vzbuzuje tak v ostatních dojem milé a citlivé babičky. (Hart, 2002, s. 115-120)

Ani jeden z nich nikdy neuzavřel manželství a nemá děti. O jejich romantických vztazích nejsou poskytnuty bližší informace, pouze Hercule se zmíní o tom, že byl v minulosti dvakrát zamilován. U postavy mužského detektiva je typické, že nevede rodinný život. Slečna Marplová byla jedna z prvních žen, která se ujala této profese, byť jen amatérsky. Agatha

Christie tak měla poměrně volnou ruku, jelikož se nemohla v podstatě nijak inspirovat postavami jiných vyšetřovatelek. Možná i proto je rodinný život slečny Marplové tak podobný mužským detektivům. Další důvod může být takový, že osamělejší způsob života patří k tomuto povolání. Na druhou stranu se nezdá, že by slečna Marplová toužila po manželovi a dětech, jelikož jí stačí přítomnost ostatních postav a jejich dětí. Její přístup lze považovat za progresivní vzhledem k historickému kontextu, protože nám slečna ukazuje, že i žena může žít spokojený a plnohodnotný život i bez vlastního rodinného zázemí. Agatha Christie tak v tomto případě předbíhá dobu a představuje slečnu Marplovou jako silnou a nezávislou osobnost.

Jak Hercule, tak slečna Marplová by patřili do vyšší střední třídy, jelikož jsou velmi dobře finančně zajištěni, cestují a nepotřebují tolik pracovat. Po finanční stránce si Hercule Poirot vede o trochu lépe, jelikož ho vyšetřování živí, a je uznávaný profesionál ve svém oboru. Slečna Marplová vnímá řešení případů spíše jako příjemné zpestření v důchodu, za které občas dostane i finanční odměnu. Zde tkví největší rozdíl mezi jejich detektivní kariérou.

Slečna Marplová je často familiárně představována jako teta Jane a okolí ji má za upovídanou babičku s vynikající ženskou intuicí, díky které je schopna velmi dobře vyřešit zločiny. Na jednu stranu se jedná o stereotypní pohled na postavu vyšetřovatelky, obzvláště v kontextu využívání ženské intuice. Na druhou stranu se ke slečně Marplové, stejně jako k Herculovi, většina postav chová s úctou a respektem a obdivuje její schopnosti. „*Tahle slečna Marplová, to je velice slavná dáma. Ta strčí do kapsy vrchní konstáblu ze tří okresů. Zatím se ještě nestala mým šéfem, ale odvážím si tvrdit, že k tomu jednou dojde.*“ (Christie, 2018, s. 218)

Hercule Poirot a slečna Marplová mají pověst milých, slušných a empatických lidí, kteří jsou ve společnosti velmi oblíbení. Často jsou pro druhé určitými terapeuty, jelikož umí dobře naslouchat a ostatní se jim nebojí svěřit se svými starostmi. Oba se mohou pyšnit vynikající pamětí a vysokou inteligencí. Agatha Christie navíc lehce zženšťuje Herculův charakter. Hercule totiž často vystupuje jako jakýsi rádce a řeší s ženskými hrdinkami jejich partnerské vztahy. Například se dokáže velmi dobře vcítit do Linnet a do Jackie ve *Smrti na Nilu*. Již ve 30. letech 20. století tak Christie vykresluje Hercula jako citlivého a vnímavého muže, což pro tehdejší společnost bylo něco nového a nezvyklého.

Naopak zájmy slečny Marplové jsou stereotypního rázu. Stejně jako každá jiná žena v důchodovém věku miluje pletení a zahradničení, a ráda si povídá s jinými ženami o rodině a ručních pracích. Její každodenní život tak zcela odpovídá tehdejším představám o stereotypu postarší dámy patřící do vyšší střední třídy. Slečna Marplová se na první pohled liší od ostatních žen v podstatě jen svou láskou k řešení různých zločinů. Hercule, stejně jako slečna, rád cestuje, ovšem na rozdíl od ní navštěvuje vzdálenější kouty světa. Také si potrpí na dobré kávu a rád pěstuje zeleninu na zahradě.

Hercule Poirot je malý kulatý muž s obličejem ve tvaru vajíčka, který se pyšní dlouhým knírem. Jedná se tak o jedinečnou a snadno rozpoznatelnou postavu, co se týče vzezření. Naopak slečna Marplová vypadá jako obyčejná starší dáma s pomněnkovými očima, která je štíhlé a vysoké postavy. Byť se na první pohled zdá být škoda, že autorka své nejnámější ženské hrdince nedopřála originálnější zevněšek, dá se Agathu Christie podezírat, že tak učinila zcela záměrně. Slečna Marplová totiž geniálně využívá svého nenápadného vzezření, aby od ostatních postav zjistila co nejvíce informací. Společnost má totiž obecně vitální důchodkyně zaškatulkované jako zvědavé a vychytralé ženy, čehož si je slečna Marplová vědoma a zneužívá těchto zavedených stereotypů ve svůj prospěch:

„Uvažovala o sobě s patřičnou skromností. Byla zvědavá, kladla lidem otázky, byla však v takovém věku a patřila k tomu druhu lidí, od kterých se to čekalo. To byl jeden bod, a to docela pravděpodobný. Mohli byste sice někam poslat soukromého detektiva nebo psychologa, aby se něco dozvěděli. Je však pravda, že mnohem lepší způsob je poslat někam starou ženskou, která má ve zvyku do všeho strkat nos, vyptávat se, je upovídána a všechno o všem chce vědět. Ano, to by vypadalo dokonce přirozeně.“ (CHRISTIE, 1982, s. 34)

Jak Hercule Poirot, tak slečna Marplová skoro vždy úspěšně vyřeší jakýkoli zločin, a i jejich postupy při vyšetřování si jsou velmi podobné. Na druhou stranu slečna Marplová řeší případy daleko častěji retrospektivně anebo na rozdíl od Hercula není na místě činu v okamžik vraždy. Slečna má ve zvyku spíše jen pozorovat chování ostatních postav a s rozvahou si tvořit vlastní úsudek. Často přihlíží tomu, jak někdo jiný vyšetřuje vraždu a případně ho nasměruje správným směrem. Ovšem například v knize *Nemesis* zastává roli hlavní vyšetřovatelky. Hercule Poirot se mnohem častěji aktivně zapojuje do děje a vyšetřuje aktuální zločiny, kterých je mnohdy sám svědkem. Také vyslýchá podezřelé a dává dohromady veškeré indicie,

což je logické vzhledem k tomu, že se tím, na rozdíl od slečny Marplové, živí. V některých příbězích ovšem ustupuje do pozadí, jako tomu je v knize *Sloni mají paměť*, kde dává prostor své blízké přítelkyni, která za něj zpovídá svědky.

Již zmíněné detektivní romány *Zapomenutá vražda* a *Opona: Poslední případ Hercula Poirota*, ve kterých se vyšetřovatelé objeví naposledy, byly napsány během druhé světové války. Autorčin silný odpor k Herculovi se projevil i na jeho pochmurném skonu. Slečna Marplová je naopak ve svém posledním románu ve vynikající formě a žije spokojeně dál. Poslední knihou, kterou Agatha Christie napsala a ve které zároveň vystupovala v hlavní roli slečna Marplová, se stala *Nemesis*. Na konci tohoto příběhu vysvětluje důležitým lidem, jak dokázala vyřešit tento složitý případ a je všemi přítomnými značně obdivována. Navíc si přebírá finanční odměnu a těší se, jak si peníze náležitě užije. Agatha Christie byla v době napsání *Nemesis* také postarší dáma a možná se ve slečně Marplové viděla a chtěla být stále plná života jako ona. (Hart, 2002, s. 76)

I přesto, že Agatha Christie popisuje v desítkách publikací více než čtyřicet let detektivní kariéry obou vyšetřovatelů, jejich charaktery se vyvíjí jen minimálně. Dění ve společnosti se jich takřka nedotýká, avšak u slečny Marplové si je možné povšimnout určitého posunu ve vnímání společenských konvencí. Ve 30. letech, tudíž na počátku její detektivní kariéry, bylo společensky nepřipustné mluvit otevřeně o sexu. Slečna Marplová se dokonce zdráhala používat slovo „pohlaví“. Naproti tomu v detektivních románech z 60. a 70. let hovoří o těchto věcech mnohem upřímněji a nebojí se nahlas říci slova jako znásilnění, sex či incest. (Hart, 2002, s. 85-86)

Druhá vlna feminismu tak měla zajisté dopad na osobnostní vývoj slečny Marplové. Lidé se ve společnosti čím dál častěji bavili o intimnostech a mluvení o sexu pomalu přestávalo být tabuizováno, což slečna Marplová také pociťovala. Slečna Marplová sama o sobě tvrdila, že je stará panna. Na nikom nebyla závislá a držela svůj život pevně ve svých rukou. Vzhledem k jejímu konzervativnímu smýšlení a jinak stereotypnímu životu starší dámy, ovšem nic nenaznačuje tomu, že by byla feministka. (Hart, 2002, s. 85-86)

Obecně se dá říci, že Agatha Christie nedělá v případě Hercula a slečny Marplové markantní rozdíly i přes jejich odlišné pohlaví. Nejméně se liší zejména způsobem vyšetřování a svou inteligencí. Místy jsou si tak moc podobní svým charakterem a přístupem k lidem, že se

zdá, jako by se jednalo o jednu osobu. Jejich životní styl by s malými odchylkami mohl odpovídat realitě. Lze také říci, že je postava slečny Marplové pokroková, a dokonce ve spoustě případech převyšuje ostatní muže svou inteligencí a svými schopnostmi.

9 Porovnání knih

9.1. 30. léta 20. století

V analyzovaných knihách ze 30. let 20. století se v podstatě vůbec neodráží tehdejší napětí ve společnosti v kontextu s nastávajícím válečným konfliktem. Postavy nepocítují následky světové hospodářské krize, a naopak si mohou dovolit investovat své peníze do cestování a podnikat cesty do vzdálenějších krajín. Dá se říci, že Agatha Christie příliš nezohledňuje dění ve světě a postavy tak žijí do jisté míry mimo realitu.

V knihách nevystupuje nikdo z dělnické či nejnižší třídy. Postavy si zakládají na svém společenském statusu a obklopují se lidmi, kteří patří do stejné sociální vrstvy, což působí velmi realisticky vzhledem k lpění britské společnosti na dělení obyvatelstva do jednotlivých tříd.

Jak *Vražda v Orient-expresu*, tak *Smrt na Nilu* nabízí progresivní přístup ve vnímání ženských postav. Ženy jsou schopné suverénně zabít člověka, kterému se chtějí pomstít, navíc velmi důmyslně plánují vraždu. Postava vraha ve *Vraždě v Orient-expresu* je genderově neutrální, což naprosto předbíhá dobu, avšak skutečně zajímavé ženské hrdinky vystupují především ve *Smrti na Nilu*. Linnet Doyleová totiž potřebuje zastávat dominantní pozici a nestrpí sňatek s výše postaveným mužem. Jedná se o nezávislou ženu s progresivními názory ohledně manželství a rodinného života. Linnet by mohla být považována v tehdejší době za feministku a svou emancipací by spíše zapadla do děl napsaných v 70. letech. To samé by platilo i o Salome Otterbournové, která se neřídí společenskými konvencemi a nebojí se bavit otevřeně o sexu. I přesto, že se příběh odehrává bezprostředně po konci první vlny feminismu, obě ženy by dobře reflektovaly zejména období druhé vlny.

Na druhou stranu Agatha Christie podporuje u ostatních postav mnoho zavedených stereotypů. Pro většinu žen je stále prioritou se šťastně vdát a založit rodinu. Navíc téměř žádná z nich nepracuje a živí je jejich rodina, popřípadě žijí z životní renty či důchodu. Pracující ženy většinou zastávají role vychovatelek či pomocnic, což odráží historickou skutečnost této doby a opět posiluje stereotypní úlohu žen ve společnosti.

Agatha Christie chytře kombinuje stereotypní a progresivní pohled na ženy, proto postavy působí realistickým dojmem. Některé postavy tak svým životním stylem a způsobem

myšlení silně vybočují z řady a mohly ve 30. letech sloužit jako určitá inspirace tehdejším, zejména mladším, čtenářkám, u kterých by mohly v důsledku četby těchto knih rezonovat emancipované formy chování.

9.2. 70. léta 20. století

Ani v dílech ze 70. let Agatha Christie nezohledňuje historický kontext. Postavy opět žijí v jakési pomyslné bublině a neřeší aktuální dění ve světě. Na druhou stranu jsou postavy ovlivněny druhou vlnou feminismu a lze si povšimnout určitých změn z hlediska postavení žen ve společnosti.

Hlavním přínosem v pozdější literární tvorbě Agathy Christie v oblasti feminismu jsou nová povolání, která ženy zastupují. I to lze považovat za důsledek druhé vlny feminismu, ve které ženy získaly lepší přístup ke vzdělání, a tak se jim otevřely dveře k novým pracovním příležitostem. Agatha Christie si je toho vědoma, a tak i její ženské hrdinky umí několik cizích jazyků, jsou vzdělané či mají přímo vystudovanou vysokou školu. Ne vždy se tento posun ve společnosti setkává s kladnými ohlasy, což dokazuje například úryvek z knihy *Nemesis*. „*No jo – toho je dnes také plno. Podle mého názoru jsou to hloupé holky. Mámy na ně dnes nedávají dobrý pozor. Je to tím, že jsou dnes skoro všechny zaměstnané.*“ (Christie, 1982, s. 65)

Tyto slova patří muži, z čehož lze usoudit, že existují i takoví, kteří v určitých ohledech nesouhlasí s vývojem ženského hnutí. Na druhou stranu vztah mužů k emancipaci žen není v knihách detailně popisován. Většinou ženám projevují úctu a respekt, obzvláště pak v případě slečny Marplové, která je muži velmi uznávaná. V této oblasti tak nedošlo k téměř žádnému posunu.

Ve *Sloni mají paměť* se také objevuje ženská hrdinka, která chce podstoupit potrat, ovšem lékaři jí nechtějí vyjít vstříc. Agatha Christie mohla být v tomto případě opět ovlivněna druhou vlnou feminismu, ve které se ženy dožadovaly práva rozhodovat o svém vlastním těle. Postavy se tolik nezdráhají mluvit o sexu a dalších tabuizovaných tématech. V těchto ohledech došlo k velkému posunu v tvorbě Agathy Christie.

V obou analyzovaných knihách převažují svobodné a bezdětné ženy, což znovu reflektuje skutečnost, že ženy měly více možností, jak se realizovat. Vzhledem k lepší dostupnosti vzdělání a vzhledem k novým příležitostem na trhu práce ženy nepotřebovaly

manžela, aby byly uznávané okolím a aby se posunuly výš ve společenském žebříčku. Pro postavy typu Elizabeth Templeová či Jane Marplová navíc nebylo nutné se vdávat ani z ekonomického hlediska. Dokázaly si na sebe vydělat dostatek peněz. Založení rodiny začínalo být spíše svobodnou volbou nežli povinností, byť se v knihách stále objevuje pár postav, které fungují v zajetých kolejích a neberou změny ve společnosti v potaz. Většinou se jedná o postarší ženy, případně o ženy z méně prestižních rodin. Na druhou stranu jejich konzervativní počínání také velmi dobře odráží realitu, kdy ne všichni souhlasili s vývojem ženského hnutí a nechtěli přehodnotit své postoje.

Stále stejné zůstává autorčino zaměření na životy bohatších vrstev obyvatelstva. Ani vzhled ženských postav se příliš nemění, většinou se jedná o štíhlé ženy vyššího věku, což vede k určité stereotypizaci.

Na rozdíl od knih ze 30. let, kdy počet vystupujících ženských hrdinek činil zhruba polovinu, ženy v dílech ze 70. let tvoří nadpoloviční většinu, což se dá určitým způsobem považovat za feministické. Obecně jsou typy postav poměrně rozmanité. Ve všech čtyřech analyzovaných knihách vystupují ženy v rolích vražedkyně, oběti či podezřelé. Agatha Christie navíc dává svým hrdinkám hodně prostoru, a ženy tak většinou hrají důležitější roli v příběhu než muži.

Většina ženských postav ve vybraných dílech působí věrohodně. Některé hrdinky jsou poněkud stereotypní, ovšem některé z nich jsou emancipované a v případě *Smrti na Nilu* i pokrokové vůči své době. Agatha Christie téměř vůbec nenastihuje historický kontext, ale všímá si určitých změn ve společnosti v kontextu s vývojem ženského hnutí. Zohledňuje především druhou vlnu feminismu a více se zaměřuje na samotnou ženu.

10 Závěr

Cílem práce bylo zjistit, zda je tvorba Agathy Christie ovlivněna historicko-společenským kontextem se zaměřením na vývoj ženského hnutí a zda vykreslené ženské postavy působí stereotypně či vykazují známky emancipovaných žen.

Z analýzy vybraných detektivních románů vyplývá, že Agatha Christie téměř vůbec nereflakuje významné historické události do svých děl. Všimá si ovšem změn ve společnosti a ve své pozdější literární tvorbě dává prostor ženským hrdinkám s modernějším životním stylem, který odpovídá realitě. Již ve 30. letech navíc popisuje nadčasové ženské hrdinky a přichází s progresivními nápady z genderového hlediska.

Mnoho postav ovšem zastává v dílech napsaných v obou zkoumaných období poměrně stereotypní role, a tak lze konstatovat, že autorka určitým způsobem kombinuje stereotypní a progresivní přístup ve vnímání ženské role ve společnosti, díky čemuž působí ženské hrdinky realisticky.

Teoretická část, ve které byly popsány historické skutečnosti a společensko-kulturní poměry, posloužila jako podklad pro pochopení tehdejší situace. Důležitým aspektem pro analýzu byl i životní příběh Agathy Christie společně s její literární kariérou.

Nejen s ohledem na výjimečnost této proslulé spisovatelky, ale i pro lepší porozumění tehdejším poměrům ve společnosti, by bylo žádoucí věnovat této problematice větší pozornost. Bylo by také vhodné rozšířit škálu analyzovaných literárních děl a provést rozsáhlejší a konkrétnější výzkum.

Bakalářská práce může být dobrým podkladem pro diplomovou práci zabývající se podobným tématem. Mohou ji využít například studenti sociologie a užitečná může být i studentům genderových studií.

11 Seznam literatury a použitých zdrojů

Primární zdroje

CHRISTIE, Agatha, 1982. *Nemesis*. Praha: Vyšehrad. ISBN 33-618-82.

CHRISTIE, Agatha, 1994. *Sloni mají paměť*. Praha: Knižní klub. ISBN 80-85634-77-5.

CHRISTIE, Agatha, 2019. *Smrt na Nilu*. Vydání páté, v EMG čtvrté. Přeložil Drahomíra HLÍNKOVÁ. Praha: Euromedia Group. ISBN 978-80-7617-900-4.

CHRISTIE, Agatha, 2002. *Vražda v Orient-expressu*. Vyd. 3., V Knižním klubu 2. Přeložil Eva KONDRYSOVÁ. Praha: Knižní klub. ISBN 80-242-0900-4.

Sekundární zdroje

BUNSON, Matthew a Jan ČERMÁK, 2007. *Encyklopedie Agathy Christie: život, dílo, postavy, adaptace*. Praha: Knižní klub. ISBN 978-80-242-1991-2.

Dějiny evropské civilizace, 1999. 3. vyd. Praha: Paseka. ISBN 80-7185-012-8.

FRIEDAN, Betty, 2002. *Feminine mystique*. Rozš. vyd., s novou Předmlouvou a Epilogem autorky. Přeložil Jaroslava KOČOVÁ. Praha: Pragma. ISBN 80-7205-893-2.

GAUR, Aakanksha aj., 1998-2022. „Agatha Christie“. *Encyclopaedia Britannica* [online]. Chicago [cit. 2022-02-19]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Agatha-Christie>

HART, Anne, 2002. *Slečna Marplová: život a doba*. Přeložil Alena FALTÝSKOVÁ. Praha: Academia. ISBN 80-200-0952-3.

CHRISTIE, Agatha, 2013. *Vlastní životopis*. Přeložil Marta STAŇKOVÁ. Praha: Knižní klub. ISBN 978-80-242-4224-8.

CHRISTIE, Agatha, 2018. *Zapomenutá vražda*. Vydání páté, v EMG čtvrté. Přeložil Jarmila SVOBODOVÁ. Praha: Knižní klub. ISBN 978-80-242-6172-0.

JUDD, Tony, 2008. *Poválečná Evropa: historie po roce 1945*. Praha: Slovart. ISBN 978-80-7391-025-9.

LACEY, Robert, 2009. *Slavné příběhy anglických dějin: od dob krále Artuše po rozluštění DNA : 7150 př.n.l. - 1953*. Praha: Volvox Globator. ISBN 978-80-7309-551-2.

LOTHA, Gloria aj., 1998-2021. „P.D. James“. *Encyclopaedia Britannica* [online]. Chicago [cit. 2022-02-19]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/P-D-James>

MAHAJAN, Deepti aj., 1998-2019. „Social class“. *Encyclopaedia Britannica* [online]. Chicago [cit. 2022-03-21]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/social-class>

MILES, Barry, 2009. *The British Invasion: The Music, the Times, the Era*. New York: Sterling Publishing. ISBN 978-1-4027-6976-4.

NORMAN, Andrew, 2009. *Agatha Christie: dokončený portrét*. Praha: Paseka. ISBN 978-80-7185-954-3.

ROWLAND, Susan, 2001. *From Agatha Christie to Ruth Rendell: British women writers in detective and crime fiction*. Basingstoke: Palgrave. Crime files. ISBN 978-03-336-8463-4.

SAVAGE, Mike, 2015. *Social Class in the 21st Century*. Londýn: Penguin Books Ltd. ISBN 978-0-241-00422-7.

SCAGGS, John, 2005. *Crime Fiction*. New York: Routledge. ISBN 0-415-31825-4.

VALDROVÁ, Jana, 2004. *Abc feminismu*. Brno: Nesehnutí. ISBN 80-903228-3-2.

WEGS, J. Robert a Robert LADRECH, 2002. *Evropa po roce 1945*. Praha: Vyšehrad. Dějiny Evropy (Vyšehrad). ISBN 80-7021-507-0.